

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Markéta Podmolíková

Historie školství v Lipníku nad Bečvou

Olomouc 2020

Vedoucí práce: Mgr. Pavel KRÁKORA, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Historie školství v Lipníku nad Bečvou“ vypracovala samostatně po konzultacích s vedoucím práce Mgr. Pavlem Krákorou, Ph.D. a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů uvedených v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala Mgr. Pavlu Krákorovi, Ph.D. za pomoc a podnětné připomínky v průběhu zpracování bakalářské práce.

OBSAH

Úvod	6
1. Historie českého školství.....	8
1.1 Počátky českého školství	8
1.2 České školství od konce 18. století do poloviny 19. století.....	9
1.2.1 Základní školství	10
1.2.2 Střední školství	10
1.2.3 Vysoké školství	11
1.3 České školství od poloviny 19. století do vzniku ČSR.....	11
1.3.1 Střední školství	11
1.3.2 Vysoké školství	12
1.3.3 Základní školství	13
1.4 Školství v ČSR v letech 1918-1948.....	13
1.4.1 Základní školství	14
1.4.2 Střední školství	14
1.4.3 Vysoké školství	15
1.5 České školství v době okupace (1939-1945)	15
1.5.1 Vysoké školství	15
1.5.2 Střední školství	16
1.5.3 Základní školství	16
1.6 České školství v období 1945-1948.....	16
1.6.1 Střední školství	16
1.6.2 Vysoké školství	17
1.7 Historický vývoj českého školství v letech 1948-1989	17

1.7.1	Předškolní vzdělávání.....	17
1.7.2	Základní školství	18
1.7.3	Střední školství	19
1.8	České školství po roce 1989	20
2.	Lipník nad Bečvou	21
2.1	Historie města Lipník nad Bečvou.....	22
2.2	Městské hradby	24
2.3	Židovské město	25
2.4	Hrad Helfštýn.....	26
3.	Historie školství v Lipníku nad Bečvou.....	28
3.1	Počátky školství v Lipníku nad Bečvou	28
3.2	Školství v Lipníku po třicetileté válce	30
3.3	Lipenské základní školství od konce 2. třetiny devatenáctého století	31
3.3.1	Zvláštní škola.....	33
3.4	Historie středního školství v Lipníku nad Bečvou.....	34
3.4.1	Německá reálka	34
3.4.2	Česká reálka.....	35
3.4.3	Střední průmyslová škola stavební.....	38
3.4.4	Učňovské školství v Lipníku nad Bečvou	40
3.5	Vývoj mateřských škol v Lipníku nad Bečvou.....	41
3.6	Další vzdělávací instituce v Lipníku nad Bečvou.....	42
3.6.1	Zemský ústav pro hluchoněmé.....	42
3.6.2	Lidová škola umění v Lipníku nad Bečvou.....	43
3.7	Významné osobnosti spjaté se školstvím v Lipníku nad Bečvou.....	44
4.	Školství v Lipníku nad Bečvou v současnosti.....	46

4.1	Mateřské školy.....	46
4.1.1	Mateřská škola Lipník nad Bečvou	46
4.1.2	Nová mateřská škola – Osecká 301	47
4.2	Základní školy.....	47
4.2.1	Základní škola Hranická.....	48
4.2.2	Základní škola v ulici Osecká čp. 315.....	48
4.2.3	Škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.....	49
4.3	Střední školy a gymnázium.....	50
4.3.1	Gymnázium	50
4.3.2	Střední průmyslová škola stavební.....	50
4.3.3	Střední škola elektrotechnická.....	51
	ZÁVĚR.....	53
	Seznam pramenů a literatury:.....	54
	Literatura:.....	54
	Internetové zdroje:	55
	Ostatní:.....	56
	Seznam příloh.....	3
	Anotace.....	17

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je historie školství v Lipníku nad Bečvou. Tuto lokalitu jsem si vybrala především kvůli svému osobnímu zájmu o historii školství v okolí mého domova. Jedná se o město s mnoha cennými historickými pamětihodnostmi a centrum města je městskou památkovou rezervací. Město Lipník nad Bečvou má tedy velmi zajímavou historii, a proto jsem se rozhodla vyhledat informace i o neméně zajímavé historii školství v Lipníku nad Bečvou.

Mým cílem bylo při psaní bakalářské práce zachytit historický vývoj školství v Lipníku nad Bečvou od úplných počátků až po současnost, shromáždit informace o tomto tématu z odborné literatury či jiných dostupných informačních zdrojů. Zaměřila jsem se jak na střední školy, tak i na školy základní a mateřské. Jako dílčí cíl jsem si také stanovila stručné zmapování historie školství na území celé České republiky, jelikož při zkoumání dějin v daném regionu je důležité znát také celostátní kontext historických proměn školství. Zároveň bylo mým cílem také popsat zajímavou historii města a jeho nejbližšího okolí, jelikož je při poznávání zdejšího školství nezbytné ji znát.

Bakalářskou práci jsem rozčlenila do čtyř hlavních kapitol, jejichž části jsou rozděleny do podrobnějších podkapitol. První kapitola se zaměřuje na historii českého školství od jeho úplných počátků až po zlomový rok 1989. Tato část práce je dále dělena do dle jednotlivých časových období.

Ve druhé kapitole již popisují historii města Lipník nad Bečvou od jeho počátků sahajících do období středověku až po současnost. Dále se v této kapitole věnuji městským hradbám, které patří k nejzachovalejším na území Moravy. Zároveň se ve druhé kapitole nachází informace o Židovském městě, jelikož Lipník nad Bečvou byl dokonce pátým největším sídlištěm židovského obyvatelstva na Moravě. A v neposlední řadě jsou součástí této kapitoly i informace o zřícenině hradu Helfštýn, který je dominantou okolí Lipníku nad Bečvou a jeho historie je s Lipníkem neoddělitelně spjata.

Třetí kapitola je věnována naplnění hlavního cíle mé práce – zmapování historie školství v Lipníku nad Bečvou. Místní školství zde popisují od jeho úplných počátků sahajících pravděpodobně do 13. století, přes období třicetileté války, období obou světových válek až po současnost. V této kapitole se věnuji vývoji základního školství v Lipníku nad Bečvou. Stejně tak se věnuji historii středního školství od německé a české reálky až po dnešní Střední průmyslovou školu stavební, která má v Lipníku poměrně dlouhou tradici. Také se zde věnuji historii učňovského školství. Kromě historie základního nebo středního školství se zde zaměřuji také na vznik a vývoj mateřských škol v Lipníku nad Bečvou a také na další vzdělávací instituce jako je například Zemský ústav pro hluchoněmé nebo do dnes fungující Základní umělecká škola Antonína Dvořáka, která má v Lipníku taktéž dlouhou tradici. Zároveň jsem se ve třetí kapitole zmínila o několika významných osobnostech lipenského školství.

Poslední – čtvrtá kapitola je věnována současnému lipenskému školství, které tvoří 4 mateřské školy, jedna neúplná základní škola (1.-5.ročník), 2 základní školy, škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, osmileté gymnázium, střední škola elektrotechnická, střední průmyslová škola stavební a Základní umělecká škola Antonína Dvořáka. Vybraným školám se v této kapitole věnuji podrobněji.

Při psaní bakalářské práce jsem čerpala nejprve z několika knižních zdrojů, ze kterých pro mě účely byla velmi přínosná publikace Lipník nad Bečvou: naše město z roku 2016, která vzhledem ke svému rozsahu obsahovala velké množství podrobných a užitečných informací o Lipníku nad Bečvou včetně lipenského školství. Jako další zdroje informací jsem využila například regionální periodikum „Lipenské listy“, kroniku města Lipníka nebo oficiální webové stránky města či webové stránky místních škol.

Součástí bakalářské práce je také příloha v podobě mnou pořízených fotografií aktuální podoby lipenských škol a jiných významných objektů, o kterých se bakalářské práci zmiňuji.

1. Historie českého školství

1.1 Počátky českého školství

Počátky českého školství sahají až do dob vzniku českého státu. Přibližně po osm století své existence bylo české školství ovlivněno evropským školským universalismem. V této době byl v Evropě používán jednotný vyučovací jazyk – latina, školství bylo ovlivňováno křesťanstvím, jednotná evropská filozofie pro výuku byla scholastika a obsahem učiva bylo sedmero svobodných umění.¹ Významným rokem z hlediska vývoje vzdělanosti je rok 863, kdy byly knížetem Rostislavem na naše území povoláni slovanští učenci Konstantin a Metoděj, kteří se významně podíleli na rozvoji vzdělanosti v českých zemích.²

Nejdříve byly školy provozovány pouze církví. V roce 973 bylo v Praze založeno biskupství a vznikla tu katedrální škola při kostele sv. Víta. Důležité byly i školy klášterní a farní. Kláštery a při nich školy u nás zřizoval například řád benediktinů ale také dominikáni či premonstráti.³ Ke změně ale dochází ve třináctém století, kdy školy začínají sloužit také potřebám měst. Začínají tedy vznikat nové typy škol, školy cechovní či kupecké, které později byly sloučeny do školy městské. K velkému rozvoji vzdělání dochází poté, co byla v roce 1348 založena Karlova univerzita v Praze, a školy tak získaly novou funkci, jelikož mohly připravovat studenty k univerzitnímu studiu.⁴

„Postupně se konstituovaly tři typy škol, které existovaly paralelně vedle sebe. Prvním a nejnižším typem byla – škola dětinská, nízká nebo též česká.“ (Hábl a Janiš 2010). Cílem těchto škol bylo žáky naučit základním znalostem, jako je – abeceda, čtení a psaní. Zároveň vznikaly školy pokoutní (soukromé), ve kterých mohl být učitelem v podstatě každý gramotný člověk. „Dalším typem škol byly latinské školy partikulární. Existovaly zde městské školy nižší a vyšší. Na školách nižších se žáci učili čtení, psaní, počítání, náboženství a latinské gramatice. Na vyšším

¹ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s. 39

² HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s.74

³ Tamtéž

⁴ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. str. 39

stupni se věnovali okrajově sedmeru svobodných umění. Tento typ školy navštěvovali jak žáci, kteří měli bohaté rodiče, tak i chudé děti, kterým však byla škola i domovem.“ (Hábl a Janiš, 2010) ⁵ Životní úroveň učitele na městských školách nebyla příliš vysoká. Učitelé měli více příjmů, avšak jejich výše byla zpravidla symbolická. Město učitele platilo v naturáliích a od žáků nebo jejich rodičů dostával učitel symbolické příspěvky.⁶

1.2 České školství od konce 18. století do poloviny 19. století

Na konci osmnáctého století se začalo školství na našem území rozvíjet dle záměrů rakouského státu. Marie Terezie a Josef II se snažili o pozdvižení životní úrovně v monarchii, a tak vydali mnoho reforem, které se týkaly téměř všech oblastí veřejného života, včetně školství. Marie Terezie si byla dobře vědoma provázanosti mezi prosperitou státu a vzděláním, a proto školu označovala jako politikum, tzn. věc státu.⁷ Místo evropského školského universalismu, nyní můžeme hovořit o státním univerzalizmu.

V Čechách nyní existovaly tři druhy lidových škol: školy triviální, hlavní a normální.⁸ Toto rozdělení bylo zavedeno dle Všeobecného školního řádu vydaného v roce 1774. Všeobecný školní řád byl vypracován dle konceptu J. I. Felbingera, který byl do Vídně za tímto účelem pozván Marií Terezií.⁹ Kromě zavedení tří stupňů škol, s sebou Všeobecný školní řád přinášel také zavedení povinné školní docházky pro všechny děti ve věku šesti až dvanácti let, zavedení systematické kontroly a správy nad školami, výrazné zlepšení životní úrovně učitelů díky zavedení vzdělávání a placení učitele státem, zakládání knihoven přístupných veřejnosti. Významnou změnou je také zavedení jednotné organizace školního roku.¹⁰

⁵ HÁBL, Jan a Kamil JANÍŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 75

⁶ Tamtéž

⁷ Tamtéž s. 94-95

⁸ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s.39

⁹ PODLAHOVÁ, Libuše. *1+100 osobností pedagogiky a školství v českých zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 8024403137. s.52

¹⁰ HÁBL, Jan a Kamil JANÍŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 95

1.2.1 Základní školství

Nově vzniklé školy měly poskytnout žákům základy všeobecného vzdělání, avšak jejich hlavním úkolem bylo snížit negramotnost obyvatelstva.¹¹ Triviální školy byly jednotřídní až dvoutřídní, vyučování probíhalo na faře a jeho obsahem bylo čtení, psaní, počítání a náboženství ale také základy průmyslu a hospodaření. Hlavní školy (třítřídní) byly zřizovány pouze v krajských městech. Obsah výuky se podobal učivu na triviálních školách, ale přibýly k němu předměty jako základy reálií a latiny, geometrie či sloh. V tak zvaných normálních školách, které byly čtyřtřídní, se vyučovaly stejné předměty jako v hlavní škole, ale detailněji. Normální školy se nacházely v zemských městech.¹²

V Čechách docházelo v 18. století k dynamickému rozvoji škol, což dokládá počet škol, který se mezi lety 1780 a 1790 takřka zdvojnásobil: *"V r. 1780 byla v Čechách 1 škola normální, 12 škol hlavních a 1891 škol triviálních; o deset let později 1 škola normální, 20 škol hlavních a 2168 škol triviálních. V r. 1790 se ve zmíněných školách vyučovalo 142 000 z celkového počtu asi 239 000 školou povinných dětí."* (Průcha, 2009)¹³

1.2.2 Střední školství

Střední školství bylo zastoupeno jak gymnázii, tak nově vznikajícími středními odbornými školami – jako nový prvek školství se totiž začaly objevovat tak zvané reálky a akademie. Gymnázia, do osmnáctého století nazývána "latinské školy", byla kontrolována státem. Výuka na gymnáziích byla reformou z roku 1775 rozšířena o němčinu, řečtinu, matematiku a reálie-dějepis, zeměpis a přírodopis. Později byla také upravena délka gymnaziálního studia na šest let. Počet gymnázií se výrazně snížil v důsledku zrušení jezuitského řádu.¹⁴

Pro české země byl velmi důležitý jazykový dekret z roku 1816, který se kromě českého školství týkal také oblasti úřednictví. Podle jazykového dekretu měly na gymnáziích nacházejících se v Čechách vyučovat učitelé ovládající český jazyk. Zároveň dle něj měli být do českých úřadů

¹¹ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s. 39

¹² Tamtéž

¹³ Tamtéž

¹⁴ Tamtéž s. 40

dosazování úředníci, kteří mluvili česky. Platnost jazykového dekretu ale netrvala dlouho, jelikož v roce 1821 bylo zcela zakázáno vyučovat v českém jazyce.¹⁵

1.2.3 Vysoké školství

Stejně jako střední školství, tak i univerzity byly kontrolovány státem. Vědecká funkce univerzit byla utlumena důrazem na potřeby praktického života kladeným ze strany státu, a v důsledku důrazu na praktičnost započalo zodborňování filosofických fakult.¹⁶

1.3 České školství od poloviny 19. století do vzniku ČSR

Ve druhé polovině 19. století se české školství stále vyvíjelo dle standardů rakouské školské politiky a hlavním předmětem zájmu pro stát se po roce 1848 staly střední a vysoké školy.¹⁷ „*Samotné revoluční snahy, které společností hýbaly v roce 1848, nepřinesly do výchovně vzdělávacího systému žádnou organizační změnu. Vzniklo však velké množství rozličných nápadů, které se vztahovaly ke změnám nejen společnosti, ale i školy.*“ (Hábl a Janiš, 2010)¹⁸

Jedním z hlavních představitelů reformace českého školství v tomto období byl Karel Slavomil Amerling, který svou pozornost soustředil především na vyšší vzdělání žen a vzdělávání pedagogů. Své smýšlení veřejně představoval na přednáškách konaných v pražském Klementinu. Jeho hlavním záměrem bylo sjednotit povinné školní vzdělávání dle tzv. Národní školy. Velmi významným počinem Amerlinga byla iniciace založení ústavu Budeč. „*Tento ústav se měl stát vzorným seminářem pro učitele, vzdělané vychovatelky, průmyslníky, matky a hospodyňky.*“ (Hábl a Janiš, 2010)¹⁹

1.3.1 Střední školství

Gymnázia převzala dosavadní předběžně vzdělávací funkci filozofických fakult, a v roce 1849 došlo k jejich další reformě. Dle dosavadního obsahu výuky tvořilo více než polovinu studijní

¹⁵ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 96-97

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s. 40

¹⁸ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 98

¹⁹ Tamtéž

doby studium latiny a řečtiny, nyní jsou k nim dle reformy opět přidány obory z oblasti přírodních věd, a také společenskovědní obory, které byly na počátku 19. století zrušené. Kromě obsahu vzdělávání došlo také k reformaci doby trvání studia – byla prodloužena ze šesti let na osm. Významnou změnou je zavedení výuky národních jazyků a bezesporu zavedení maturitní zkoušky. V polovině 19. století také začalo docházet k zakládání gymnázií, na kterých byla vyučovacím jazykem čeština.²⁰

Společně s rozvojem přírodních věd se rozvíjí také tzv. reálky a dochází k jejich reorganizaci. Úkolem reálek je připravovat studenty ke studiu techniky. Vznikala také reálná gymnázia, jejichž záměrem bylo, vyrovnat se svým obsahem vzdělávání nejen gymnáziím ale i reálkám, a umožnit tak svým studentům v budoucnu studovat jak na vysokých školách technicky orientovaných, tak na vysokých školách humanitně zaměřených. Zcela první české reálné gymnázium bylo založeno roku 1862 v Táboře. Reálná gymnázia byla z počátku soukromými vzdělávacími institucemi, avšak roku 1908 došlo k jejich zestátnění tzv. Marchetovou reformou, která zároveň zároveň zavedla jejich nový typ: tak zvaná reformní reálná gymnázia. Reformní reálná gymnázia se stala vyšším stupněm, který navazoval na nižší stupeň reálky.²¹

Dívčím bylo středoškolské studium umožněno od šedesátých let 19. století.²² Vzdělání pro dívky u nás zprostředkoval spolek Minerva, který v Praze roku 1890 založil první dívčí gymnázium. Později jsou pro vzdělávání dívek zakládána tzv. lycea.²³

1.3.2 Vysoké školství

Své akademické svobody univerzita opět získala díky revolučnímu dění. Jedním z příkladů navrácení těchto svobod je to, že Karlova univerzita přestává mít od roku 1883 čistě německý jazykový charakter a dochází k jejímu rozdělení na českou a německou univerzitu. Zaslouhou reformy z roku 1849 také přestaly filozofické fakulty plnit pouze propedeutickou funkci a opět se staly vědeckými fakultami.²⁴

²⁰ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s.40

²¹ Tamtéž s. 40

²² Tamtéž s. 40

²³ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 98

²⁴ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s. 40

1.3.3 Základní školství

Díky reformě provedené zákonem z roku 1869 byly zavedeny nové druhy škol: obecné školy a měšťanské školy. Vznikly také nové instituce pro vzdělávání učitelů.²⁵ Byl tak prostřednictvím čtyřletých učitelských ústavů zaveden sjednocený systém vzdělávání pro pedagogy obecných škol jak na vesnicích, tak ve městech.²⁶ Mimo jiné reforma vymezila i nový obsah vzdělávání a zavedla povinnou školní docházku. Povinná školní docházka byla vymezena na osm let (dočasně se tedy jednalo o nejdelší povinnou školní docházku v Evropě). Jednalo se o pokrokový zákon, který ale byl veřejností kritizován (z národnostních či politických důvodů). Děti na venkově plnily školní docházku v osmileté obecné škole. Na venkově probíhala výuka ve třídách, které tvořilo několik různých ročníků. Počet žáků ve třídě byl poměrně vysoký (v některých případech více než 100 žáků), což činilo výuku organizačně velmi náročnou.²⁷

Nový školský zákon také zlepšil sociální postavení pedagogů. Nyní bylo umožněno vykonávat učitelské povolání i ženám (pouze svobodným) a po ukončení své kariéry měli učitelé nárok na důchod.²⁸ K dalším úpravám povinné školní docházky dochází díky novele z roku 1883, která fakticky zkrátila povinnou školní docházku na šest let a zúžila i obsah výuky. Ve druhé polovině 19. století se také začínají rozvíjet instituce předškolního vzdělávání. Mimo opatření a tzv. dětských zahrádek také vzniká v Praze první mateřská škola.²⁹

1.4 Školství v ČSR v letech 1918-1948

Československá republika se velmi inspirovala rakouskými zákony v oblasti školství, které si postupně upravovala. Postupem času tedy docházelo k větším či menším změnám. K těmto změnám patří například umožnění studia všech dívek na středních školách bez rozdílu, zrušení celibátu učitelek a zavedení vzdělávání v mateřském jazyce i pro národnostní menšiny. V roce 1922 vchází v platnost nový školský zákon, označován jako "malý", jelikož hlavní problémy českého školství neřešil. Malý školský zákon obnovil osmiletou povinnou školní docházku, zavedl

²⁵ Tamtéž s. 41

²⁶ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 99

²⁷ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s.41

²⁸ HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443. s. 99

²⁹ PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462. s.41

povinnou tělesnou výchovu pro dívky, zavedl také nové předměty jako občanská výchova nebo ruční práce pro chlapce a postupně zredukoval počet žáků na jednoho učitele z 80 na 60.³⁰

1.4.1 Základní školství

V období první republiky výrazně vzrostl počet obecných škol. Přítomnost škol i v malých obcích způsobila to, že základní vzdělání se stalo poměrně dostupným. Zdvojnásobil se také počet měšťanských škol, které v období první republiky navštěvovala asi jedna čtvrtina z celkového počtu žáků.³¹

1.4.2 Střední školství

Díky povolení dívkám studovat střední školu důrazně vzrostl počet středoškolských studentů. Československá republika si ponechala všechny typy středních škol zavedené v období monarchie. *"Díky relativně snadnému vstupu na oba směry vysokoškolského studia významně vzrostl počet reálných gymnázií (v polovině dvacátých let tvořila polovinu všech středních škol.)"* (Průcha, 2009)

Objevovaly se reformní tendence k vytvoření jednotného nižšího stupně středního školství jako jednotného společného základu středoškolského studia, které mělo fakticky oddálit volbu povolání studenta. Těmto reformním snahám odporovali středoškolští učitelé latiny, pro které by tato změna znamenala posunutí začátku výuky jejich předmětu. Od školního roku 1930/1931 byl realizován návrh doporučující dvouletý společný základ. Reformní dění také usilovalo o sjednocení lidového a středního školství. Tak zvaná příhodovská reforma, která navrhovala vytvoření jednotné školy druhého stupně. Tato reforma měla zavést světové postupy a principy. Podmínky realizace této reformy byly značně omezeny, ověřovaly se pouze prvky didaktiky, ale prakticky model jednotné diferencované školy nemohl být vyzkoušen. I přes tato omezení reforma významně ovlivnila podobu školní praxe.³²

³⁰ Tamtéž

³¹ Tamtéž

³² Tamtéž s.41

1.4.3 Vysoké školství

Rozvíjelo se také vysoké školství. Roku 1919 byla založena Masarykova univerzita v Brně. O rok později vznikla přírodovědecká fakulta Karlovy univerzity.

1.5 České školství v době okupace (1939-1945)

V období okupace Československa a po vytvoření protektorátu řídil české školství říšský sekretář K. H. Frank, z české strany bylo školství řízeno ministerstvem školství, jehož hlavním představitelem byl E. Moravec. České školy se potýkaly s ideologickým nátlakem a zásadními zásahy do vzdělávacích obsahů ze strany říše, která chtěla ze škol odstranit české dějiny a výuku podřídit fašistické ideologii. *"Postupně bylo zakázáno používat 283 učebnic. Všechny byly zrevidovány, "nevhodné" části textu byly začernovány."* (Průcha, 2009) Učitelé dějepisu museli povinně absolvovat přeškolení dle říšské ideologie. Došlo také k zavedení povinné němčiny postupně do všech českých škol. Židovští žáci byli vyloučeni z veřejných i soukromých škol, a později jim bylo zakázáno i domácí vzdělávání. Někteří židovští učitelé vyvíjeli pedagogickou činnost i v koncentračním táboře Terezín. ³³

1.5.1 Vysoké školství

Říjnová demonstrace v roce 1939 velmi ovlivnila české vysoké školství. *"...po pohřbu J. Opletala, který se stal národní manifestací, byly 17. listopadu obsazeny studentské koleje, 9 studentů říšské orgány popravily, 1200 odvěkly do koncentračních táborů."* (Průcha, 2009) Zároveň došlo k původně pouze dočasnému uzavření všech českých vysokých škol. Německá univerzita, která byla pod správou říše, se přejmenovala na Německou Karlovu Univerzitu a do svého majetku si opět zařadila univerzitní insignie. Novým předmětem vědeckého výzkumu Německé univerzity se stal rasový výzkum obyvatel českých zemí. ³⁴

³³ Tamtéž

³⁴ Tamtéž s. 43

1.5.2 Střední školství

K poměrně zásadním změnám došlo i ve středním školství. Od roku 1941 fungovaly dva typy gymnázií: klasické gymnázium a reálné gymnázium. Klasická gymnázia mohli navštěvovat pouze chlapci. Dívčí reálná gymnázia zavedla namísto výuky latiny předmět, který měl dívky prakticky připravovat na jejich budoucí roli žen a matek. Výrazně se snížil počet gymnázií a množství přijímaných žáků ke studiu. Naopak počet studentů na odborných školách stoupal především kvůli praktické orientaci škol.³⁵

1.5.3 Základní školství

Říšská praxe ovlivnila také lidové školy, jejichž délku studia zkrátila o jeden rok. Do škol hlavních (dříve měšťanských) postupovala pouze malá část žáků. Většina (65 %) dětí dokončovalo své základní vzdělávání ve škole obecné.³⁶

1.6 České školství v období 1945-1948

Immediately po skončení druhé světové války začalo školství opět řídit ministerstvo školství a osvěty v jehož čele právě stál Z. Nejedlý. Školní rok musel být prodloužen do 15. července. Studenti středních a odborných škol, kteří byli během války perzekuováni, nyní dostali příležitost ke složení maturitní zkoušky buď v létě nebo na podzim roku 1945.

Všechny druhy lidových škol byly po skončení války obnoveny, povinná školní docházka trvala nadále osm let, ale k výuce na měšťanských školách přibyl dobrovolný učební kurz, který žáci mohli absolvovat během jednoho roku. K dosavadnímu učivu žákům navíc přibýly dva nové předměty – ruština a politická výchova.³⁷

1.6.1 Střední školství

Na středních školách po válce panovala podobná situace jako před počátkem nacistické okupace. To znamená, že se nadále rozvíjely střední školy a byla obnovena klasická i reálná

³⁵ Tamtéž

³⁶ Tamtéž

³⁷ Tamtéž

gymnázia. V roce 1945 začíná české školství směřovat k „jednotné škole“, jelikož byl vytvořen stejný vzdělávací obsah pro žáky 1. a 2. ročníků měšťanských a středních škol.³⁸

1.6.2 Vysoké školství

K obnovení činnosti vysokých škol došlo v květnu roku 1945. Předváleční studenti nyní dostali prostor k dokončení studia. Německá univerzita v Praze byla uzavřena, naopak obnovena byla v roce 1946 olomoucká univerzita a začaly být zřizovány pedagogické fakulty, které nevznikaly pouze jako součásti univerzit ale i jako samostatné instituce. Dále vznikla například Vysoká škola Báňská v Ostravě nebo Akademie múzických umění.³⁹

Období od roku 1945 až 1948 se neslo ve znamení sporů mezi zastánci jednotné školy a stoupenci stávajícího stavu školství. Prosadit jednotnou školu se pokoušel například Z. Nejedlý, ministr školství v letech 1945-1946. Naopak školu diferencovanou prosazoval V. Příhoda a také J. Stránský, ministr školství od roku 1946. Nakonec byla po únoru roku 1948 schválena reforma v duchu jednotné školy, na které byl následně postaven školský zákon z dubna 1948.⁴⁰

1.7 Historický vývoj českého školství v letech 1948-1989

"V důsledku absence objektivního vědeckého zhodnocení stavu a kvality socialistického školství v letech 1948-1989 je dnes často (zvláště v médiích) prezentován pouze jeho černobílý obraz." (Průcha, 2009) V časech komunistické diktatury procházelo české školství (především v 50. letech) negativním obdobím, ale současně se objevovala i pozitiva školského systému jako například kvantitativní rozmach středních odborných škol a vysokých škol.⁴¹

1.7.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní výchova se v průběhu padesátých let vyvíjela opravdu enormně, nejen co do počtu dětí, ale i mateřských škol a učitelek. Dle statistik se počet mateřských škol v Československu v průběhu období socialismu více než zdvojnásobil. V Mateřských školách bylo

³⁸ Tamtéž s. 44

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Tamtéž

⁴¹ Tamtéž s. 45

ve školním roce 1946/47 zapsáno 126 798 dětí, ve školním roce 1988/89 se počet dětí v mateřských školách zvýšil na 404 612. Pochopitelně stoupal i počet učitelek v mateřských školách, kterých od roku 1978 do roku 1989 přibylo 12 320. Svůj podíl na tomto růstu mělo zřizování mateřských škol při obcích, podnicích či zemědělských družstvech.⁴²

1.7.2 Základní školství

Základní vzdělávání v době socialismu nejvíce ovlivnilo zavedení jednotné školy. Princip jednotné školy byl zachován až do roku 1990, kdy bylo zrušeno jednotné vzdělávání v ČR i na Slovensku, a došlo k zavedení selektivního, dvoukolejného způsobu vzdělávání.

V Československu byla zavedena třístupňová struktura všeobecného vzdělávání spojením obecné a měšťanské školy společně se čtyřmi nižšími ročníky gymnázia do jednoho druhu školy. Na svou dobu to byla struktura velmi výjimečná a pokroková. V roce 1953 byla ale z důvodu potřeb národního hospodářství délka povinného základního vzdělávání zkrácena z devíti ročníků na osm, což znamenalo pro československý školský systém krok zpět. Ovšem v roce 1960 byla zavedena struktura celkově třináct let trvajících všeobecného vzdělávání. Tyto změny nebyly zaváděny na základě pedagogických potřeb, ale na základě politických a ekonomických důvodů.

Problematická byla především změna obsahu vzdělávání. Obsah vzdělávání totiž zcela podléhal marxistické ideologii a nerespektoval vědeckopedagogická kritéria. Učivo totiž bylo deformováno a zkreslováno. Problematická byla také výuka cizího jazyka, jelikož jako první povinný cizí jazyk byla zavedena ruština. Výuka jiného cizího jazyka, než ruštiny probíhala pouze na vybraných druzích středních škol, tudíž se více než polovina žáků s jiným cizím jazykem, než ruštinou nesetkala.⁴³

Dalším problémem týkajícím se obsahu vzdělávání bylo příliš vědecké pojetí učiva. Učebnice do různých předmětů totiž mnohdy vytvářeli odborníci v daném oboru, kterým ale chybělo pedagogické vzdělání, což způsobovalo přetížení žáků příliš odbornými pojmy. Učitelé dlouhou pedagogickou praxí a zkušenostmi v předávání těchto vědomostí žákům, však k tvorbě učebnic nebyli přizváni. Tento problém se nepodařilo vyřešit ani přes snahu některých pedagogických výzkumníků v 80. letech.⁴⁴

⁴² Tamtéž s. 46

⁴³ Tamtéž s. 46-47

⁴⁴ Tamtéž 47

Zavedení jednotného základního vzdělávání s sebou také přineslo zvětšující se počet učitelů, který vzrůstal i v obdobích, kdy klesal počet žáků, což logicky podpořilo kvalitu vzdělávání, jelikož se snižoval průměrný počet žáků na jednoho učitele. Ve školním roce 1953/1954 připadalo na jednoho učitele v průměru 28,1 žáků a například ve školním roce 1988/1989 klesl průměrný počet žáků připadajících na jednoho učitele na 20,5 žáků.⁴⁵

Současně docházelo ke zlepšování materiální a technické vybavenosti škol. Vznikaly nové školní budovy, jídelny nebo školní zájmové kluby či družiny. Z důvodu rušení malotřídních škol na vesnicích, ale celkový počet základních škol ve druhé polovině 20. století zřetelně klesal.

V důsledku nulové možnosti odlišného vzdělávání pro nadané žáky, časem došlo k určité diferenciaci v československé jednotné škole a od šedesátých let začaly vznikat nové třídy pro talentované žáky. Tyto zvláštní třídy vznikaly zejména ve velkých městech a zaměřovaly se především na matematiku, cizí jazyky a sport. Postupem času počet těchto tříd stoupal. *"Ve školním roce 1988/1989 se vzdělávalo ve třídách s rozšířeným vyučováním cizích jazyků 17 387 žáků a ve třídách s matematickým zaměřením 15 033 žáků."*⁴⁶

1.7.3 Střední školství

Střední školství také procházelo mnohými změnami, z nichž nejzásadnější bylo zrušení gymnázií a jejich nahrazení jedenáctiletou střední školou. Změny byly znatelné i na obsahu vzdělávání, který nadměrně zdůrazňoval vědy přírodní a potlačoval vědy společenské. Ke zmírnění politických tlaků ale došlo v šedesátých letech, kdy bylo opět obnoveno čtyřleté gymnázium jako typ sekundárního vzdělávání. Prioritou vývoje československého školství se ale stala příprava kvalifikovaných dělnických zaměstnanců. Z tohoto důvodu bylo učňovské školství zcela přesunuto do sféry státního sektoru a byla vytvořena tříproudová diferenciace středního školství, která existuje do dnešní doby. Tři proudy středního školství představovali 1. gymnázia, 2. střední odborné školy a 3. učňovské školy, odborná učiliště a střední odborná učiliště. Stabilně studovalo zhruba 40% populace na středních školách a zbytek populace studoval učiliště.⁴⁷

Gymnázia a střední školy byly školami výběrovými, které přijímaly žáky na základě přijímacích zkoušek. Žákům nabízely úplné střední vzdělání s maturitou a umožňovaly tak přístup

⁴⁵ Tamtéž

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ Tamtéž s. 48

k vysokoškolskému vzdělání. Až od počátku sedmdesátých let začaly vznikat tak zvané učební obory s maturitou.⁴⁸

1.8 České školství po roce 1989

Jako v ostatních postkomunistických zemích i v České republice vznikaly systémové reformy, které měly obsahovat institucionální a organizační transformaci, předefinování role státu, přeměnu hlavních vztahů vzdělávání a sociálního systému a mnoho dalších prvků. Tyto reformy se staly spontánní reakcí, jejichž výsledným efektem byla okamžitá úprava nejzřejmějších znaků vzdělávání v období totality.⁴⁹

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ Tamtéž s. 50-51

2. Lipník nad Bečvou

Lipník nad Bečvou je město nacházející se v srdci Moravské brány, jejímž údolím protéká řeka Bečva. V minulosti touto oblastí procházela významná obchodní stezka, tak zvaná Jantarová stezka, která byla lemována Hostýnskými a Oderskými vrchy. Dnes k městu patří také místní části Loučka, Podhoří, Trnávka a Nové Dvory.⁵⁰ Město disponuje poměrně dobrou dopravní dostupností, jelikož leží 30 km od města Olomouce, pouhých 15 km od Přerova a 12 km od Hranic na Moravě. Ve městě se také nachází železniční stanice.⁵¹

V historickém městě, které se roku 1989 stalo městskou památkovou rezervací, je k vidění více než sto památkově chráněných objektů. Především hlavní centrum města, kterému dominuje náměstí, si do dnes zachovalo mnoho znaků ze své původní historické podoby. Ve městě jsou například zachovány původní uliční čáry nebo velká část městského opevnění, čímž je Lipník nad Bečvou jako městská památková rezervace v České republice velmi výjimečný.⁵²

Hlavní centrum města tvoří náměstí, které dnes nese název „Náměstí T. G. Masaryka“. Domy na tomto náměstí jsou charakteristické dodnes ve většině případů zachovanými podloubími. Kuriozitou náměstí je také jeho tvar, který kopíruje písmeno "L". Tento pro náměstí neobvyklý tvar, ale původně nebyl plánovaný. Dříve bylo totiž ve tvaru čtverce, který se ale postupem času transformoval do písmene L, díky postupnému zastavění části náměstí domy a radnicí, která se postupně rozšiřovala. Náměstí dále zdobí dvě kašny. Starší z kašen, která zde byla vybudována v roce 1699, je osazena sochou svatého Floriána. Druhá kašna byla vytvořena v roce 1859 a je osazena sochou svatého Jana Nepomuckého. Na náměstí také stojí Mariánský sloup pocházející z roku 1694. Za zmínku také stojí Dům čp. 47, jelikož se jedná o mimořádně zachovaný měšťanský dům. Nejstarší zachovaný obytný dům ve městě prošel v osmdesátých letech 17. století přestavbou. Dochováno je na něm také trémové podloubí. Nachází se zde seznam všech majitelů tohoto domu od roku 1545. Další architektonická památka se nachází

⁵⁰ ŠEVČÍKOVÁ, Veronika a Lenka KOVÁŘOVÁ, ed. *Česká republika: města a obce České republiky: tradice, historie, památky, turistika, současnost*. 2., rozš. vyd. Rožnov pod Radhoštěm: Proxima Bohemia, 2014. ISBN 978-80-905393-2-7. s.632

⁵¹ Základní informace o městě a jeho historii. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/mesto-a-historie/ds-1011/p1=51>

⁵² Tamtéž

v jedné z malých uliček spojujících náměstí s ostatními ulicemi. Jedná se o prvek dnes poměrně vzácné středověké architektury, tak zvané prampouchy.⁵³

2.1 Historie města Lipník nad Bečvou

Přesný rok vzniku města Lipník nad Bečvou není znám. První písemnou zmínku můžeme datovat k roku 1238, ve jmenovací listině markraběcího kaplana Valtra⁵⁴, avšak historie Lipníku nad Bečvou sahá bez pochyby hlouběji.⁵⁵ *Významnou listinou z historie města Lipníka je také listina, vydaná v roce 1378 Lackem z Kravař, „kterou darována byla obyvatelům odúmrt a potvrzeno držení lesa, od starodávna k městu patřícího.“* (Mráček, 1942)⁵⁶

Víme, že město bylo založeno u osady v blízkosti farního kostela, kde se spojovaly cesty od Olomouce a od Přerova. Je patrné, že v období středověku patřil Lipník mezi velká města. Původně byl hospodářským centrem hradu Drahotuš, který byl ale v roce 1312 zbořen, a tak bylo panství rozděleno a připojeno k hradu Helfštýnu. Od 14. století bylo město Lipník provázáno s rodem pánů z Kravař. „Kravařské“ období ale končí v roce 1447, kdy panství od Jiříka z Kravař získal Vok ze Sovince. O dvacet let později se majitelem panství stal Albrecht Kostka z Postupic, avšak největšího rozvoje město dosahovalo v osmdesát let trvajícím období, po které patřilo rodu Pernštejnů.⁵⁷

Vilém z Pernštejna koupil město v roce 1475 a „...vybudoval na střední Moravě rozsáhlé dominium zahrnující panství Hranice, Drahotuše, Lipník, Veselíčko, Buk, Přerov, Tovačov, Plumlov a Prostějov a stal se nejbohatším a nejvýznamnějším šlechticem českých zemí té doby.“ (Musilová, Gladišová, 2014) V období Viléma z Pernštejna došlo k výraznému opevnění města. Rychlým tempem se také zvětšovala lipenská předměstí a velikost měst se postupně stabilizovala na zhruba 300 obyvatel.⁵⁸ Rozkvět města nijak nenarušila ani výměna vrchnosti, při které se panství

⁵³ Náměstí a okolní ulice. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/namesti-a-okolni-ulice/d-1056/p1=51>

⁵⁴ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 15

⁵⁵ Tamtéž s. 15

⁵⁶ ČERNÝ, Norbert. *Vlastivěda střední a severní Moravy: (vlastivědná příručka)*. V Přerově: Učitelské jednoty v župě olomoucké, 1942. s. 273

⁵⁷ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s.15,

⁵⁸ MUSILOVÁ, Božena a Magdalena GLADIŠOVÁ, ed. *Historie města. Info.mesto-lipnik.cz* [online]. 2014 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/historie-mesta/d-1051/p1=51>

dostává do rukou pánů z Ludanic. Vrchnost potvrdila nová městská privilegia. Například Václav z Ludanic v privilegiu z roku 1569 povoluje zřízení městské školy při faře. Dále panství patřilo Kateřině z Ludanic a jejímu manželovi, kterým byl Petr Vok z Rožmberka. Oba manželé velmi podporovali Jednotu bratrskou, a tak se Lipník v tomto období stává jejím významným centrem. Po celou dobu přítomnosti členů Jednoty bratrské v Lipníku mezi nimi a místními luterány panovaly časté rozepře, které končí až rekatolizací a nuceným odchodem příslušníků obou vyznání v pobělohorském období. Rožmberkové v roce 1593 museli panství prodat a majitelem se tak stal Hynek starší Bruntálský z Vrbna.⁵⁹

V období, kdy Bruntálští spravovali město se zcela změnila jeho povaha původně ekonomického střediska panství. Nyní totiž město sloužilo především jako sídlo pro vrchnost. Ve městě byl postaven renesanční zámek a později k němu navazující luteránský kostel, což způsobilo unikátní obklopení zámku dvěma kostely odlišných církví. Na místě bývalého městského špitálu byla postavena nová zvonice, ve městě byl založen nový hřbitov a ke změnám došlo i v prostorách farního kostela.⁶⁰

Období rozvoje města trvalo až do 17. století, kdy jej zastavila třicetiletá válka, během které byla v Lipníku zničena asi třetina domů a výrazně se snížil počet obyvatel. Majitel panství Jiří Bruntálský z Vrbna, účastník stavovského povstání, byl v roce 1620 uvězněn a ve vězení zemřel. Po jeho smrti získal panství kardinál František Ditrichštejn, olomoucký biskup. Nový vlastník panství nejprve zrušil mnoho městských privilegií a učinil několik protireformačních opatření. Většina měšťanů proto konvertovala ke katolicismu a jiní, než katoličtí kazatelé byli nuceni město opustit. Na pomoc s protireformací si kardinál Ditrichštejn přizval do města řád piaristů. Piaristé ve městě mezi lety 1660-1670 založili areál školy a kolejí, později také transformovali bývalou budovu bratrského sboru na kostel sv. Františka Serafinského.⁶¹

Mimo třicetiletou válku rozvoj města ochromila také morová epidemie v letech 1714-1715. Nové domy začaly v Lipníku nad Bečvou přibývat až na konci 18. století, a to zejména na předměstích, k čemuž velmi přispěla výstavba císařské silnice z Olomouce do Nového Jičína. Přelomovým rokem v historii města byl rok 1840, kdy krajský úřad přikázal zboření městské brány,

⁵⁹ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 22

⁶⁰ MUSILOVÁ, Božena a Magdalena GLADIŠOVÁ, ed. *Historie města. Info.mesto-lipnik.cz* [online]. 2014 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/historie-mesta/d-1051/p1=51>

⁶¹ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s.33-41

přeložení císařské silnice, a také byla započata stavba Severní dráhy, která o dva roky později vedla z Vídně do Lipníku.⁶²

Roku 1858 vypukl ve městě velký požár, a proto následně proběhla rozsáhlá přestavba v klasicistickém stylu. Po požáru vznikl také Rudolfův park, dnes známý jako Komenského sady. Ve městě se rozvíjel průmysl a vzniklo zde mnoho průmyslových závodů – jako například: soukenická továrna J. B. Ziaka, cukrovar, továrna na svíčky, mýdlo a sodu, továrna na likéry, továrna vozů a karoserií, pivovar a mnoho dalších.⁶³

První světová válka značně ochromila život ve městě – přestala zde fungovat městská hromadná doprava, došlo k poklesu výroby a veškerý kulturní i společenský život se stal minulostí.⁶⁴

Během druhé světové války město výrazně poškozeno nebylo, ale válka život v Lipníku navždy poznamenala především kvůli početnému židovskému obyvatelstvu, které bylo likvidováno v nacistických vyhlazovacích táborech. Kromě lipenských židů zemřelo v koncentračních táborech také 25 lipenských obyvatel české národnosti a další padli v bojích.⁶⁵

Po válce začala výstavba stadionu Míru a na počátku šedesátých let byl vybudován nadjezd nad železnici, což ulehčilo silniční dopravu ve městě. Rozvinula se také nová výstavba bytů a v roce 1965 byla ve městě započata panelová bytová výstavba. V 80. letech byla zbourána část Osecké ulice a byla nahrazena novými panelovými domy. Takových zásahů bylo ale ušetřeno historické centrum města a díky tomu bylo v roce 1989 prohlášeno za městskou památkovou rezervaci.⁶⁶

2.2 Městské hradby

Významným kulturně historickým prvkem města jsou trojitě městské hradby se třinácti baštami, které můžeme řadit mezi jedny z nejzachovalejších na Moravě. Hradby zde vznikly za účelem vymezení území a obrany města. Pravděpodobně byly hradby nejprve dřevěné

⁶² MUSILOVÁ, Božena a Magdalena GLADIŠOVÁ, ed. Historie města. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. 2014 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/historie-mesta/d-1051/p1=51>

⁶³ Tamtéž

⁶⁴ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 74

⁶⁵ Tamtéž s. 76

⁶⁶ MUSILOVÁ, Božena a Magdalena GLADIŠOVÁ, ed. Historie města. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. 2014 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/historie-mesta/d-1051/p1=51>

a až později byly přestavěny do kamenné podoby. Do podoby, která byla zachována do dnes byly přebudovány až na přelomu patnáctého a šestnáctého století, kdy bylo město ve vlastnictví Pernštejnů.⁶⁷ Jejich součástí byly dvě brány – Hranická (na východní straně) a Osecká (na západní straně), avšak brány byly zbořeny na konci 19. století.⁶⁸

2.3 Židovské město

Nejpozději od šestnáctého století je významnou součástí města také židovská čtvrť. Židé žili v Lipníku již od pradávna, většinou pracovali jako obchodníci nebo řemeslníci. V 17. století byla Lipenská židovská obec početná a bohatá, navíc byla chráněna vrchností. „*Za války třicetileté utrpěli sice židé značné ztráty a byli vystaveni velikému strádání, zvláště po dobytí města švédskými vojsky, ale již roku 1656, kdy od knížete Ferdinanda získávají nová privilegia, nastává opět vzestup židovské obce.*“ (Dvořáček a Žůrek, 2002) Židé směli využívat obnovené synagogy, pochovávat ve městě své příbuzné a také vlastnit domy, navíc nesměli být odsouzeni k vězení bez vědomí hejtmána. Dokonce do města byli zváni další židé s příslibem různých odměn a výhod.

V 19. století obývalo židovský dům průměrně 17 obyvatel, což město Lipník činilo pátým největším židovským sídlištěm na území Moravy (před Lipníkem byla města: Mikulov, Prostějov, Boskovice a Holešov). Postupem času nebyly židovské domy ve městě schopny pojmout všechny nově příchozí, a tak si židé v roce 1813 založili vlastní kolonii zvanou Horecko. V roce 1848 i židé získali plná práva, a tak se mnoho z nich začalo stěhovat do větších měst (často do Olomouce či Přerova) za lepšími životními podmínkami nebo kvůli lepším pracovním možnostem. Mezi lety 1850-1919 existovala v Lipníku nad Bečvou samostatná politická židovská obec s vlastním starostou, radními a obecním výborem. Konec existence židovské obce v Lipníku nad Bečvou znamenala nacistická okupace. „*Dvěma transporty (22. a 29.6.1942) bylo 141 lipnických židů deportováno ze sběrného střediska v Olomouci do Terezína, odkud později cestu do vyhlazovacích táborů na východě. Přežily pouze tři osoby.*“ (Dvořáček, Žůrek, 2002)⁶⁹

Nejvýznamnější budovou nacházející se v židovské čtvrti je synagoga, kterou dnes najdeme v Pernštejnské ulici. Nejstarší dochovaná zmínka o této synagoze pochází z roku 1540. Stavba nese

⁶⁷ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 14

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ Tamtéž s. 48-56

prvky pozdní gotiky a je mezi stavbami svého druhu velmi významná, jelikož se jedná o nejstarší dochovanou stavbu svého druhu na Moravě, a druhou nejstarší na území České republiky (po Staronové synagoze v Praze). Za dobu své existence prošla synagoga několika rekonstrukcemi, během kterých se postupně formovala do dnešní podoby. Během nacistické okupace byla synagoga nacisty poškozena a později během války byla využívána ke skladovacím účelům. Po druhé světové válce byla budova rekonstruována. Dnes je památkově chráněná a patří mezi jednu z nejvýznamnějších staveb svého druhu ve střední Evropě.⁷⁰

Součástí židovské čtvrti byl i židovský hřbitov ze 16. století, na kterém se původně nacházelo až 1800 náhrobků. Během druhé světové války byl hřbitov zničen a k jeho částečné rekonstrukci došlo v roce 1992.⁷¹

2.4 Hrad Helfštýn

Směrem na jihovýchod od města Lipníka stojí zřícenina hradu Helfštýn, dominanta vstupu do Moravské Brány a turisty nejvyhledávanější místo v okolí. Dle pověsti byl hrad postaven již ve 13. století a bývá spojován se založením města Lipníka.⁷² Ve skutečnosti ale datujeme stavbu hradu k období mezi lety 1306 a 1312, kdy jej postavil protiprávně na území drahotušského panství slezský šlechtic Helfried (Fríduš) z Linavy. V roce 1312 dobyl král Jan Lucemburský Helfriedovo původní sídlo Račice a slíbil Helfriedovi milost v případě, že zboří své hrady – Drahotuš a Helfštýn. „*Je ovšem dodnes sporné, zda Fríduš z Linavy žil či nikoliv. Jisté ale je, že někdy kolem roku 1320 dostal důvěrník králův Vok (I.) z Kravař obě panství – Lipník i Hranice – s tím, že se postará o bezpečnost průchodů Moravskou branou.*“ (Haubelt, Sanetřík, 2006).⁷³

V době, kdy byl Helfštýn založen jeho velikost zdaleka neodpovídala té dnešní. „*Zabíral jen plochu dnešního posledního nádvoří na vrcholu hradního návrší a neměl ani věž.*“ (Dvořáček, Žůrek, 2002). Ve 14. století hrad Vok z Kravař a po něm i jeho potomci přestavovali a rozšiřovali, až se z něj stalo jejich reprezentativní rodové sídlo. Vybuodovali zde především tzv. Kravařské

⁷⁰ Tamtéž s. 56-57

⁷¹ HAUBELT, Josef a Milan SANETRÍK. *Země Moravské brány: po stezkách historie*. [Hranice: Milan Sanetřík], 2006. ISBN 8023983268. s. 97

⁷² DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 112-120

⁷³ HAUBELT, Josef a Milan SANETRÍK. *Země Moravské brány: po stezkách historie*. [Hranice: Milan Sanetřík], 2006. ISBN 8023983268. s. 23-24

předhradí s obezděným příkopem. Další předhradí zde vybudoval na konci 15. století Vilém z Pernštejna. V 16. století byl hrad v souvislosti s ohrožováním Moravy Turky mohutně opevňován. Naopak na konci století se Rožmberkové věnovali zejména úpravám, které měly zpohodlňovat pobyt na hradě a zajistili tak vrchol vývoje hradu Helfštýna.⁷⁴

V období Ditrichštejnů k hradu přibylo barokní opevnění, ale hrad už sloužil jen jako pevnost a v polovině 17. století bylo rozhodnuto o jeho zboření. Avšak již zahájená demolice musela být zastavena kvůli novému ohrožení Turky, kdy hrad opět našel své využití. Jako pevnost pak byl opět udržován až do poloviny 18. století. O století později sloužil zejména jako zdroj stavebního materiálu, což se změnilo v polovině 19. století, kdy se zvýšil zájem o historické památky. Hrad byl dále rekonstruován a svou dnešní podobu získal ve 20. století.⁷⁵

⁷⁴ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 112-120

⁷⁵ Tamtéž s. 115-116

3. Historie školství v Lipníku nad Bečvou

První zmínky o školství v obci Lipník nad Bečvou pocházejí z roku 1406, je ale možné, že zde škola existovala již ve 13. století, protože díky první písemné zmnince o Lipníku víme, že zde již v kolem roku 1238 stál kostel, vedle kterého by podle tehdejších zvyklostí měla stát i škola. V archivních pramenech, se ale údaje o škole neobjevují až do 14. století.⁷⁶

3.1 Počátky školství v Lipníku nad Bečvou

První zmínky o farní škole v Lipníku se nachází v mešní nadační listině Bočka z Labutě lipenskému kaplanu Mikuláši z Hulína. Tato na pergamen psaná listina je dnes je uložena ve státním okresním archivu v Přerově. První vzdělávací instituce v Lipníku nad Bečvou dle historických pramenů byla pravděpodobně školou vyššího typu, která měla připravovat budoucí uchazeče o kněžství.⁷⁷

V 15. století na Moravě vzniklo třináct městských škol. Jednou z nově založených škol byla městská škola v Lipníku. Škola byla spravována městskou radou, ale nadále podléhala vlivu církve. V 16. století došlo na určitou dobu k oslabení církevního vlivu na školu a změnil se obsah výuky. V tomto období, kdy lipenské panství a hrad Helfštýn řídili Pernštejnové, pracovalo na lipenské škole celkem sedmnáct vyučujících *"O sedmi vyučujících víme, že studovali a byli ordinováni na kněze v německém Wittenbergu, kde například studoval i přerovský rodák Jan Blahoslav (1523-1571), významný českobratrský biskup a kulturní představitel jednoty bratrské a reformátor jejího školství."* (Hýbl, 2016) Lipenská škola byla před bitvou na Bílé hoře považována za jednu z nejprestižnějších škol na Moravě. Byly zde vyučovány předměty jako latina, řečtina či jiné především humanitní vědy. Nevýhodou na lipenské městské škole představovalo časté střídání učitelů, kteří v Lipníku krátce pobývali v průběhu cesty za vzděláním a kněžskou ordinací z Horních Uher do Wittenbergu.⁷⁸

Lipenská škola se stala vzdělanostním centrem pro obyvatele města i pro obyvatele celého širokého okolí, a proto byla materiálně podporována městskou radou. Lipenská rada, tak patřila

⁷⁶ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 79

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ Tamtéž

mezi pouhých dvacet městských rad (z celkového počtu 113), které školy štědře podporovaly. Městská rada také povolovala zakládání škol soukromých, zásadně ale neschvalovala pokoutní vyučování. Jelikož se ve městě začali vyskytovat pokoutní vyučující, měly být potrestány týdenním uvězněním a finanční pokutou, která činila 50 kop grošů. Polovina z této částky pak připadala vzdělávací instituci a kostelu.⁷⁹

K zásadním změnám se začalo schylovat v roce 1593, kdy helfštýnské panství společně s městem Lipníkem koupil Hynek starší Bruntálský z Vrbna, jelikož jeho syn Jiřík Bruntálský z Vrbna, který se stal v roce 1610 jeho nástupcem, postavil v Lipníku luteránský kostel a německou školu. Tato skutečnost se příliš nezamlouvala městské radě, která měla výsostné právo pro rozhodování o škole v Lipníku. Celá situace se ale vyřešila v roce 1613, kdy při velkém požáru města shořely obě školy. Městská rada s vrchností se po požáru nakonec dohodla na založení nové oboujazyčné školy. Žákům zde byla poskytnuta výuka nejen latiny, řečtiny a náboženství, ale také dobrých mravů nebo literárnímu umění. Ve škole působil rektor, kolega a učitel. Tehdy důležitým požadavkem bylo, aby alespoň jeden z nich byl tzv. dobrým Němcem, který by žákům poskytl výuku němčiny, a který by v kostele mohl zpívat německy.⁸⁰

Chod školy i platy učitelů byly financovány z pokladny města, vrchnosti i literátského bratrstva. *"Vedle zmíněné mzdy vyučujícím bylo pamatováno i na jejich obživu. Týdně jim spolu s žáky obec poskytovala 20 liber masa (jedna libra = 0,514 kg), dále pak se pro ně a špitál chovaly čtyři krávy, dostávali obilí a ve mlýně se jim ročně vykrmoval jeden vepř."* (Hýbl, 2016) V období třicetileté války městská pokladna neobsahovala dostatek financí na plat kantora ani vydržování žáků, a když v roce 1633 znovu vyhořela, bylo nemožné ji obnovit, tak aby byla na své původní úrovni.⁸¹

Mimo školu městskou a školu německou se na území Lipníka v 16. století nacházela ještě konfesní škola bratrská. Členové bratrství byli zpočátku proti vyššímu vzdělávání a své žáky učili doma. Od negativního pohledu na výuku ve škole a vyšší vzdělávání české bratry přiměl upustit Jan Blahoslav, a tak začali zakládat nižší i vyšší latinské školy. Úspěšní absolventi těchto latinských škol později studovali na zahraničních akademiích nebo univerzitách. Bratrská škola v Lipníku si ale nezískala přízeň města ani vrchnosti, dokonce v roce 1581 byla činnost této školy městem (pravděpodobně na základě stížnosti) pozastavena. Bratři se v této složité situaci obrátili

⁷⁹ Tamtéž s. 80-81

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ Tamtéž

na helfštýnskou vrchnost s žádostí o pomoc. O čtyři roky později jim vyšel vstříc Petr Vok z Rožmberka, který bratřím ve městě povolil nejen bratrský sbor, ale i školu pro příslušníky této náboženské obce. Bratrská škola, ale nakonec v roce 1622 zaniká, jelikož došlo k vypovězení všech nekatolíků z města i panství.⁸²

Ve třicátých letech 16. století v Lipníku také fungovala židovská škola. Císař Josef II. později židům povolil při každé synagoze zřizovat na své vlastní náklady školu. Židé nejprve vyučovali v soukromých domech, později si ve městě u hradeb postavili vlastní školu. Na místo židovské školy byla roku 1878 postavena německá chlapecká škola.

3.2 Školství v Lipníku po třicetileté válce

Třicetiletá válka poznamenala stejně jako všechny ostatní sféry života v Evropě i školství. V roce 1556 na české území přišli jezuité, kteří se v tomto období soustředili především na otázky školství, a jejich hlavním územím byla především Praha a na Moravě Olomouc. Nejintenzivněji jezuité působili v pobělohorském období, kdy rekatolizovali obyvatele Čech, Moravy a Slezska. *"Známé je zničení části knihovny a rukopisů Jana Amose Komenského ve Fulneku, kde člen olomouckého kapucínského kláštera P. Bonaventura z Kolína obrátil velkou část tamního obyvatelstva na katolickou víru a k pálení knih se neštítel použít i samotné zfanatizované žáky Učitele národů, kteří 1. a 2. května 1623 tak horlivě nosili knihy z fulneckých domů a z radnice, kde byla deponována knihovna jejich učitele, že si mnozí popálili šaty i vlasy."* (Hýbl, 2016) Jezuitský řád byl v období osvícenského absolutismu nakonec v mnoha zemích Evropy zakázán, a v roce 1773 byl papežem zrušen. V roce 1814 došlo ale k jeho obnově a nyní patří mezi nejbohatší církevní řády.⁸³

Kromě jezuitů vznikl také další mužský řeholní řád – piaristé. Řád piaristů byl založen v roce 1597 v Římě španělským šlechticem, Josefem Kalasanským, a jeho hlavním zájmem byla především výuka a výchova mládeže v souladu s katolickým náboženstvím. Piaristický řád se brzy rozptýlil po celé Evropě a do českých zemí přišel v roce 1631. Příchod piaristů do českých zemí souvisel s protireformací, jelikož zde měli zřizovat vzdělávací instituce, kterými by mohli konkurovat jezuitům.⁸⁴ Na Moravu byli pozváni olomouckým biskupem Františkem

⁸² Tamtéž

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ Tamtéž s. 83

z Ditrichštejna, který o této záležitosti jednal s Josefem Kalasanským. Záměrem biskupa bylo tímto způsobem dosáhnout stabilizace politické situace a zároveň zvýšení úrovně moravského školství. Piaristé byli oproti jezuitům nábožensky tolerantnější, měli větší porozumění pro mateřský jazyk a kladli větší důraz na přírodní vědy. Absolventi piaristických ústavů se mnohdy stávali důležitými reprezentanty české kultury a vědy. Znamé piaristické ústavy se nacházely například v Mikulově, Litomyšli nebo Praze, ale také k nim můžeme řadit Lipník, kam piaristé přicházejí v roce 1634.⁸⁵

3.3 Lipenské základní školství od konce 2. třetiny devatenáctého století

V době, kdy v Lipníku řídili školství piaristé, se zde vyskytovala pouze dvoutřídní dívčí dvojjazyčná škola, dotovaná městem. Poté co byla klášterní škola zrušena, městská rada místo ní zřídila osmitřídní obecnou a měšťanskou chlapeckou školu a pětitřídní dívčí obecnou školou. V první polovině 80. let vznikly v Lipníku dvě nové školní budovy. Škola pro dívky byla roku 1881 umístěna do Rudolfova parku, dnes nazývaného Sady Komenského, další škola byla postavena roku 1885 na Novosadech. V roce 1900 vznikla na Novosadech další škola, tentokrát určena pro německé chlapce. Konec 19. století byl ale ve školství v otázkách národnosti i pohlaví velmi proměnlivý, a tak často docházelo ke stěhování či slučování škol.

V roce 1884 proběhl na městské radnici zápis, při kterém bylo přijato ke školní docházce 260 dětí. Děti byly dle pohlaví rozděleny do dvou tříd chlapeckých a dvou tříd dívčích. O několik dní později se na pedagogické schůzi učitelé rozhodli zažádat zemskou školní radu o možnost sloučit obě dvoutřídní školy v jednu čtyřtřídní. Uvedly, že důvodem je administrativa, ekonomická a organizační prospěšnost a v neposlední řadě přání rodičů i dětí. Zemskou školní radu o stejnou věc požádali i rodiče školou povinných dětí, a bylo jim vyhověno, jelikož v listopadu 1884 se již dívčí škola stěhovala do budovy chlapecké školy v Josefově třídě. Počet žáků rostl, a tak se škola již po třech letech stala školou pětitřídní. V roce 1885 škola přesídlila na Novosady.

I když na počátku 20. století bylo v Lipníku 4 729 obyvatel české národnosti a jen 1 152 obyvatel národnosti německé, neexistovala zde měšťanská škola s českým vyučovacím jazykem. Příčinou této skutečnosti byl především fakt, že v čele radnice stáli právě Němci. Změna nastává v roce 1905, kdy byl přijat §20 zemského školního zákona. Vznikla totiž nová samostatná česká školní rada, která se pokoušela přimět rodiče českých dětí, aby je přemístili na českou školu.

⁸⁵ Tamtéž s. 83

Z velké většiny německé radnici se to nelíbilo, a tak se snažila české školy v Lipníku bojkotovat. V mnohých případech dokonce muselo ve prospěch českých škol sjednávat nápravu až ministerstvo školství ve Vídni.⁸⁶

Poté co vznikla Československá republika proběhl v Lipníku soupis obyvatel dle jejich národnosti a k německé národnosti se již přihlásilo pouze 364 Němců, včetně dětí. Z tohoto důvodu byly v Lipníku redukovány všechny německé školy do jedné smíšené školy. Období mezi dvěma světovými válkami ale české školství výrazně proměnilo. Škola se stala více světskou institucí, učitelé se mohli politicky angažovat, ředitelem školy se mohl stát učitel ateista a v neposlední řadě byl zrušen celibát učitelek. Většina německých škol byla zrušena a nahrazovaly je školy české a vznikalo mnoho nových měšťanských škol.⁸⁷

Již před první světovou válkou v Lipníku čeští pedagogové usilovali o založení dívčí měšťanské školy. Českou měšťanskou dívčí školu se nakonec podařilo otevřít v únoru roku 1919 a v dalším školním roce k ní přibyla také první třída chlapecké školy měšťanské, a v roce 1939 již měly měšťanské školy v Lipníku patnáct tříd, které navštěvovalo 541 dětí.⁸⁸ Dívčí škola sídlila v Komenského sadech, pro chlapce byla vyhrazena budova v Jiráskově ulici. Obě školy měly k dispozici množství pomůcek z bývalé německé reálky, a tak se nemusely potýkat s nedostatkem didaktických pomůcek (až na výuku humanitních předmětů). Díky financím získaným z pořádání školních akcí ale i darů od místních podniků, organizací či soukromníků si mohly dovolit provést rozsáhlý nákup nových školních pomůcek. Zajímavostí je, že na dívčí měšťanské škole vyučoval také mladý učitel Bartoš Vlček, nadějný básník a spisovatel.⁸⁹

V období německé okupace v letech 1939-1945 došlo opět ke změnám ve školském systému, ale i ke změnám učebních osnov. Těmito změnami osnov byly postiženy zejména společenskovední obory. Jelikož Němci chtěli postupně germanizovat obyvatele protektorátu Čechy a Morava, byla němčina privilegovaným předmětem. Rasová diskriminace židů se promítla i do školství. Židovští žáci byli vylučováni ze škol a následně s rodiči posíláni do koncentračních táborů, kde většina z nich zemřela. Nejhorší situace nastala po atentátu na Reinharda Heydricha.⁹⁰

⁸⁶ Tamtéž s. 86-87

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 62-63

⁸⁹ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 88-90

⁹⁰ Tamtéž s. 90-91

Po válce potřebovala měšťanská škola další učebny, a tak se přestěhovala do budovy bývalé německé školy, kterou bychom dnes hledali v ulici Osecké. Po dokončení všech příprav budovy na výuku včetně desinfekce mohlo již na koci května roku 1945 opět začít vyučování. Vyučování bylo slavnostně zahájeno shromážděním žáků na náměstí, kde směrem k nim pronesl svůj projev Jaroslav Horňák a Bohuslav Zdráhala. V budově nové měšťanské školy přízemí patřilo třídám chlapeckým, v prvním poschodí byly umístěny třídy chlapecké i dívčí, a ve druhém poschodí byly vyučovány třídy dívčí. Celkem bylo v budově sedmnáct učeben, ve kterých se učily jak třídy měšťanské školy, tak i třídy reálného gymnázia. Výuka probíhala na směny, a to každý den v týdnu kromě neděle, od sedmi hodin ráno do desíti hodin večer. V roce 1946 ale došlo k prudkému poklesu žáků v důsledku odsunu německého obyvatelstva a stěhování mnoha rodin do pohraničí. Naskytla se tedy možnost do dvou tříd školy umístit i mateřskou školu. 1. května 1949 byla v Lipníku nad Bečvou založena také zvláštní škola.⁹¹

3.3.1 Zvláštní škola

V roce 1949 byly zrušeny dvě zvláštní třídy dívčí školy a chlapecké školy a byly proměněny v samostatnou zvláštní školu. Zvláštní neboli pomocné třídy existovaly od roku 1947, kdy byly se svolením zemské školní rady v Brně založeny na žádost místní školní rady. Výnosem zemské školní rady z 1. září 1947, tak byla založena pomocná třída pro 14 dívek a pomocná třída pro 12 chlapců. Učitelkami těchto tříd se staly Anastazie Hadašová a Anastázie Kokešová. Poté, co se škola osamostatnila, se stala ředitelkou Anastazie Hadašová, avšak i v této době zvláštní škola zůstává ve stejných prostorách národní školy chlapecké. Kvůli nedostatku materiálních prostředků dokonce zvláštní škola využívala pomůcky, školní potřeby i lavice chlapecké národní školy. Ve školním roce 1950/1951 vznikla již třetí třída zvláštní školy, avšak stále měla v budově k dispozici pouze dvě učebny, proto byla zvláštní škole přidělena vlastní budova, která se nacházela v Losertově ulici č. 627. Tuto budovu bylo nutné rekonstruovat, a tak ředitelé lipenských škol uvolnili z rozpočtů svých škol celkem 80 korun na opravu střechy, oken, osvětlení, výmalbu učeben a na rekonstrukci školní kuchyně. Opravy objektu byly dokončeny v roce 1950, a tak 27. listopadu stejného roku bylo zahájeno vyučování v nové budově. O čtyři roky později došlo k zavedení postupných ročníků a začalo se vyučovat podle nových osnov, taktéž byly

⁹¹ Tamtéž s. 90-92

zavedeny školou organizované preventivní prohlídky žáků dětským a zubním lékařem. V průběhu roku 1967 byla zahájena výuka žáků s vadami řeči v předmětu „Logopedie“.⁹² I přes opravy objekt z prostorových důvodů nebyl vyhovující, zejména v 70. letech, kdy počet žáků narůstal. Ve školním roce 1973/1974 se stal novým ředitelem školy Jaroslav Dohnal. V následujícím školním roce probíhala výuka mimo aktuální budovu zvláštní školy také v budově nově otevřené na dnešní Osecké ulici⁹³, kde nyní škola sídlí.

Ve školním roce 1983/1984 byl dosavadní ředitel vystřídán Mgr. Jaroslavem Sedlákem. Během jeho působení ve funkci ředitele se začal rozvíjet individuální přístup k žákům. Ve školním roce 1993/1994 vznikla první pomocná třída. V roce 2000 byla škola rekonstruována a doplnila ji přístavba dvorního traktu. V budově školy tak vznikla tělocvična, dvě dílny, dvě nové třídy školní družiny, keramická dílna, pracovna šití, počítačová učebna vybavená deseti počítači, speciální učebny pro výuku hudební či výtvarné výchovy a přírodovědných předmětů. Zároveň zde byl zaveden také výtah a bezbariérový přístup do školy. V roce 2000 byl současný ředitel vystřídán Mgr. Jarmilou Slezáčkovou, během jejíhož působení získala škola právní subjektivitu.⁹⁴

3.4 Historie středního školství v Lipníku nad Bečvou

Instituce pro získání středního vzdělání existovaly v Lipníku od konce 19. století. V roce 1895 totiž byly v Lipníku založeny dvě reálky, a to česká a německá reálka. Zatímco zřizovatelem německé reálky bylo město, českou reálku zřizoval lipenský Školský spolek. Obě reálky získaly statut vyšší střední školy a od roku 1897 je obě řídila zemská školní správa v Brně.⁹⁵

3.4.1 Německá reálka

Německá reálka měla své původní sídlo v Komenského sadech. Našli bychom ji tehdy v budově postavené roku 1881, kde dnes sídlí gymnázium. V roce 1900 ale pro účely německé reálky vznikla nová budova, postavena na náklady města, v Osecké ulici čp. 315. Nejednalo se o

⁹² Historie školy. www.zslipnik.cz [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.zslipnik.cz/historie-skoly/>

⁹³ Zemský archiv v Opavě – Státní okresní archiv Přerov (ZAvO-SOkA), fond: Městský národní výbor Lipník nad Bečvou, inv. č. 10, Kronika města Lipníka nad Bečvou, 1945-1986., s.48

⁹⁴ Historie školy. www.zslipnik.cz [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.zslipnik.cz/historie-skoly/>

⁹⁵ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 93

jedinou novou budovu financovanou z městského rozpočtu pro tento rok, jelikož byla v roce 1900 vystavěna také budova pro německé chlapce v ulici Aloise Jiráka č. 6. Sedmiletou reálku v Lipníku nenavštěvovali pouze místní, ale jelikož na německé reálce neměli studenti povinnost platit školné, se sem za vzděláním sjížděli také studenti z Drážďan, Prahy, Ostravy, Olomouce, Brna nebo Vídně či dalších měst monarchie. Osvobození od školného i stavební úsilí města se brzy projevilo v jeho zadlužení, které vzrostlo o dalších 60 00 korun.⁹⁶

Obsahem výuky na německé reálce zde byly přírodní i společenské vědy a také cizí jazyky či náboženství. *"Na lipenské reálce se vyučovalo těmito předměty: matematika, geometrie, rýsování, fyzika, chemie a přírodopis, dějepis i zeměpis. Z jazyků se pak vyučovalo angličtině, češtině, francouzštině a pochopitelně němčině. Ve svém náboženství zde byli vyučováni jak evangelíci, tak katolíci i židé."* (Hýbl, 2016)

Na počátku existence německé lipenské reálky byl jejím ředitelem Viktorín Bouchal, jeho nástupcem se v roce 1898 stal Viktorín Oborný, kterého v roce 1907 vystřídal učitel němčiny František Tvarůžek. Posledním ředitelem před zrušením reálky se pak stal Ludwig Kott, který byl učitelem zeměpisu, češtiny, latiny, němčiny i dějepisu. K úplnému zrušení této školy došlo v roce 1920.

3.4.2 Česká reálka

"Vzrůstající národní sebevědomí velké části lipenských občanů a soupeření s místními Němci, kteří ovládali radnici, se projevilo na konci devatenáctého století vznikem Školského spolku, který si dal především za úkol ve městě zřídit českou reálku." (Hýbl 2016)

Po vyvinutí značného úsilí se Školskému spolku za pomoci mnoha podpůrců se podařilo v Lipníku nad Bečvou zřídit českou reálku v roce 1895. Prozatímně reálka fungovala v soukromém domě v dnešní Losertově ulici. Kromě významného Školského spolku existoval také politický spolek občanská jednota, pod který se následně spadal chod obecné a mateřské školy v Lipníku. Dále se na vývoji školství v Lipníku podílela Ústřední Matice školská, která ve městě fungovala od roku 1882.⁹⁷

Významnou roli hrály také místní spolky, které ve městě aktivně pořádaly kulturní akce a snažily se získávat finance pro školu. Mezi tyto spolky kromě Občanské jednoty patřil například

⁹⁶ Tamtéž

⁹⁷ Tamtéž s. 93-94

Spolek paní a dívek v Lipníku, Školský spolek nebo Čtenářsko-pěvecký spolek Lípa. Aktivita těchto spolků každý rok napomáhaly ke zvyšování počtu dětí navštěvujících českou obecnou a mateřskou školu. V souvislosti s financováním reálky je nutno se zmínit o pražském velkoobchodníku Janu Neffovi, který věnoval Ústřední Matici školské v Praze peněžité dar 20 000 korun. Úřední Maticе školská se poté rozhodla věnovat každoročně na jednotlivé třídy reálky 2 000 korun. Dalším významným podporovatelem reálky byl Augustin Losert, místní rodák a měšťan, *"...jenž ve své závěti odkázal 20 000 korun fondu pro chudé studenty a škole pak dalších 120 000 korun, kterých bylo využito k zaplacení dluhu, vzniklého v průběhu stavby budovy. Touto značnou peněžitou částkou Augustin Losert zachránil Okresní záložnu před jistým krachem."* (Hýbl, 2016) O dokonalé zprovoznění a přesné popsání historie české reálky se postaral její první ředitel, profesor českého gymnázia v Uherském hradišti, František Jansa, který řídil školu až do roku 1920.

Novostavba byla postavena dle plánů přerovského stavitele Viléma Žáka, který se také osobně staral o její stavební realizaci. Stavba byla započata 29. března 1897 a v září následujícího roku byly stavební práce dokončeny. Pochopitelně byla stavba nákladná a její realizace včetně další přístavby v roce 1899 stála 206 545 korun. Zpočátku byla celá stavba financována prostřednictvím prvního lipenského peněžního ústavu, Okresní záložny, ale také se konaly veřejné sbírky podobně jako při stavbě Národního divadla v Praze. Díky již zmíněné přístavbě z roku 1899 nad tělocvičnou přibyla dvě patra, do kterých byly umístěny nové speciální učebny jako například kreslírny. Kromě kreslírny se v nově postavené škole nacházely také speciální učebny pro výuku chemie či fyziky, u kterých nechyběly ani speciální kabinety.⁹⁸

Slavnostní otevření nové reálky, které proběhlo 24. září 1898 a její posvěcení, které proběhlo následující den, bylo pro celé město významnou událostí. *"Městem projížděly jízdní krojované družiny a věnci i pentlemi ozdobené povozy, večer byl uspořádán honosný lampionový průvod s velkým slavnostním osvětlením. Hudba, zpěv národních písní a radostné volání "Na zdar" provázely ulice města po celé dva dny, které oslavovaly úspěšné dovršení první etapy stavby, ve které škola získala 24 nových učeben, kabinetů a ve školním dvoře také na tehdejší dobu moderní tělocvičnu."* (Hýbl, 2016)⁹⁹

Poté, co se podařilo českou reálku otevřít, bylo nejdůležitějším úkolem, zajistit školu materiálně, což nebylo jednoduché. První ředitel české reálky, František Jansa v Záhorské kronice

⁹⁸ Tamtéž s. 94-96

⁹⁹ Tamtéž s. 96

zmiňuje, jak náročné bylo sehnat finanční prostředky nezbytné pro plynulý chod školy. Nadšení ve společnosti totiž podle jeho slov ochablo, a tak se Školský spolek ocitl v krizové situaci, kdy jedinou možností na záchranu byla okresní záložna, která chod školy nadále financovala.¹⁰⁰

V období první světové války sloužila budova nové reálky jako infekční nemocnice, a tak ji museli žáci i učitelé opustit. Po roce zde ale došlo k znovuzavedení výuky a nemocnice se přesunula ze školy do nové vojenské nemocnice, která po přestavbě vznikla z lipenského cukrovaru.

Školu nenavštěvovali pouze studenti z Lipenska, ale také studenti z okolí Hranic či Přerova a mnohdy pocházeli z chudých rodin. Proto vznikl při škole již v počátcích její existence podpůrný spolek, jehož cílem bylo zajistit těmto žákům nejen nutné finance, (získané především ze vstupného na školních akcích) ale také učebnice nebo oblečení a obuv. Tento spolek se také těšil podpoře několika zámožných občanů nejen z Lipníka ale i okolních měst, kteří jej v tomto bohu libém konání podporovali.¹⁰¹

Po skončení druhé světové války se všechny přestěhované školy vrátily do původních budov, ale reálka již obnovena nebyla. Na místě reálky nyní stálo osmileté reálné gymnázium. Do funkce ředitele nového gymnázia nastoupil Josef Kučera. Pedagogický soubor reálky zůstal téměř nezměněn a působil dále na gymnáziu. Výuka na novém zde započala v červnu 1945, avšak gymnázium nefungovalo příliš dlouho. Kvůli reformám školství po únoru 1948 byla škola reorganizována. Ředitelkou se v říjnu 1950 stala Marie Kubínová, která dříve působila na olomouckém Slovanském gymnáziu. Marie Kubínová ale funkci ředitelky vykonávala pouze dva roky, jelikož 27. května 1952 bylo rozhodnuto o zrušení lipenského gymnázia pro jeho nadbytečnost.¹⁰²

Po dalších změnách ve školském systému byla v Lipníku roku 1953 založena Jedenáctiletá střední škola, která byla později přejmenována na Střední všeobecně vzdělávací školu. Na tuto střední školu v roce 1960 navázala Střední všeobecně vzdělávací škola, která ale byla o pět let později zrušena. Až v roce 1993 na ni navázalo osmileté gymnázium, které nejprve fungovalo jako

¹⁰⁰ MUSILOVÁ, Jarmila. O čem se psávalo v kronikách. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (6). s.12

¹⁰¹ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 97

¹⁰² Tamtéž s.102

pobočka gymnázia v Hranicích na Moravě, ale po dvou letech existence nového gymnázia bylo rozhodnuto o jeho osamostatnění, ke kterému oficiálně došlo 1. července 1996.¹⁰³

3.4.3 Střední průmyslová škola stavební

V budově bývalé reálky dnes sídlí Střední průmyslová škola stavební. Jedná se o státní technicky orientovanou střední školu, která se pyšní dlouholetou tradicí poskytování vzdělání v oblasti stavebnictví a grafického designu.¹⁰⁴ Založena byla v roce 1953 jako Vyšší průmyslová škola stavební se zaměřením na vodohospodářství, postupem času se orientovala na pozemní stavitelství a na dopravu. Prvním ředitelem nově otevřené střední školy se stal Ing. Josef Šidlo. *"Nově vzniklý šestičlenný pedagogický sbor ve složení prof. Marie Brokešová, Ing. Vojtěch Černík, prof. Jaromír Hořínek, dr. Jan Charouzek, Ing. architekt Miroslav Kolář a prof. Josef Špičák v úvodním roce vyučoval 109 studentů, z nichž 66 bylo ubytováno v Domově mládeže, který se nacházel přímo v budově školy."* (Hýbl, 2016)

V následujícím školním roce už měla škola pět tříd, přidala novou specializaci na pozemní stavby a v dalším roce zavedla i studium při zaměstnání. Ve školním roce 1955/1956 nastoupil do funkce ředitele Ing. Josef Aron, v této době školu navštěvovalo v prezenčním studiu již 326 studentů. V tomto roce se vzhledem rapidně vzrůstajícímu počtu studentů musel nutně zvýšit počet vyučujících z šesti na dvacet.¹⁰⁵

V roce 1956 procházela škola stavebními úpravami a přestavován byl i Domov mládeže na Novosadech. Díky těmto úpravám vznikl v budově školy nový prostor pro vytvoření speciálních učeben pro výuku fyziky, chemie, cizích jazyků či odborného nebo technického kreslení a tak dále. O rok později proběhla výměna starých oken za nová a v roce 1959 byla opravována fasáda. Budova školy tak nabyla díky barevnému řešení navrženému prof. Věroslavem Hudečkem nového vzhledu, který jistě přispěl k faktu, že od roku 1976 je budova součástí státního seznamu nemovitých kulturních památek.¹⁰⁶ V 90. letech 20. století probíhala další rekonstrukce. Rozsáhlými opravami také dvoupatrová budova se zaobleným nárožím procházela v období mezi lety 2002-2004, kdy se náklady spojené s rekonstrukcí vyšplhaly až na 10 000 000 korun. Opět

¹⁰³ Tamtéž s.102

¹⁰⁴ Popis školy. *Spsslipnik.cz* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.spsslipnik.cz/skola/popis-skoly/>

¹⁰⁵ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 102-103

¹⁰⁶ Tamtéž s. 103

došlo k obnovení fasády a k výměně všech oken. Zároveň došlo během oprav uvnitř budovy k objevení fresek na zdích. Jednalo se o kopii obrazů Joži Uprky. Fresky byly zamalovány v období druhé světové války.¹⁰⁷

Ve školním roce 1973/1974 byl otevřen dočasně zrušený studijní obor pozemních staveb, který školu činil opět o něco univerzálnější. Absolventi střední průmyslové školy stavební nacházely své uplatnění na různých stavbách po celé republice, a velká část studentů byla přijímána na vysoké školy. Za přítomnosti těchto úspěšných absolventů a také široké veřejnosti se konala oslava dvacátého výročí založení školy. U této příležitosti byl také slavnostně vydán Almanach Střední průmyslové školy stavební v Lipníku nad Bečvou. Tento Almanach obsahoval informace o historii školy, seznam členů pedagogického sboru a také všech absolventů a třídních učitelů všech tříd za uplynulých dvacet let.¹⁰⁸

Rychlým tempem se škola rozvíjela v sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy školu řídil prof. Alois Dohnal. Rozrostl se především počet studentů ve všech formách studia. Dvacet tříd denního studia se nacházelo v budově školy, dalších pět tříd večerního studia bylo v Olomoucké pobočce školy. Postupně byl počet tříd denního studia snížen na šestnáct a na tomto počtu byl udržován, večerní studium se postupně přeměnilo na studium dálkové a celkový počet tříd pak klesal. I přes snížení počtu studentů škola neztrácela svou prestiž. Prof. Alois Dohnal podporoval pro školu typický regionální patriotismus a po svém odchodu do důchodu se zabýval sběrem lidových písní a nářečních textů ze svého rodného Záhoří. Ve funkci ředitele školy vystřídal prof. Aloise Dohnala Ing. Alois Košťálek. Od roku 1992 do roku 2002 byl ředitelem školy Ing. Miroslav Jelínek, který na střední průmyslové škole stavební vyučoval od roku 1973. Po Ing. Jelínkovi převzal funkci ředitele školy Ing. Vilém Zeiner a vykonává ji do dnes¹⁰⁹

„Z uvedených personálních změn vyplývá, že zde nedošlo k žádným odvoláním v důsledku společenských změn v rámci polistopadového vývoje české společnosti.“ (Hýbl, 2016)
V návaznosti na polistopadový vývoj došlo k reorganizaci jen prostřednictvím snížení počtu hodin výuky ruského jazyka (později došlo k jejímu úplnému zrušení) a prostřednictvím zrušení branné výchovy.¹¹⁰

¹⁰⁷ Tamtéž s. 420

¹⁰⁸ Tamtéž s. 103-105

¹⁰⁹ Tamtéž

¹¹⁰ Tamtéž s. 106

V průběhu existence Střední průmyslové školy stavební v Lipníku zde byly nově zaváděny různé studijní obory. Ve školním roce 1991/1992 byl na střední škole zaveden nový obor stavební obnovy, zaměřující se na renovace a rekonstrukce památkově chráněných staveb, jelikož v tomto období na trhu rostla poptávka po této specializaci. Nový obor byl na střední škole zrušen v roce 2007. Ve školním roce 1995/1996 byla zahájena pro denní i pomaturitní studium v oboru geodézie. Výuka tohoto oboru byla zrušena v roce 2008. Od školního roku 2016/2017 zde také existuje nový obor Grafický design, který se zaměřuje na interiérový i exteriérový design.¹¹¹

3.4.4 Učňovské školství v Lipníku nad Bečvou

Základy učňovského školství byly v Lipníku nad Bečvou položeny již roku 1897, kdy vznikla Průmyslová škola pokračovací. Průmyslová škola pokračovací zde byla zřízena pro podniky, které se věnovaly zpracovávání dřeva a kovu, ale také jako místo, kde se mladí krejčí a prodavači připravovali na své budoucí povolání. Škola se nacházela přímo v budově české reálky a od roku 1907 nesla název Česká živnostenská škola pokračovací. Učňovská škola se těšila velké oblibě, a dokonce měla v následujících letech více žáků než samotná reálka, a tak byly zřízeny její další dvě pobočky v okolních obcích.¹¹²

V polovině 20. století proběhlo v oblasti učňovského školství několik strukturálních změn. Došlo k převedení zemědělských oborů pod správu zemědělských škol a profiloval se nový obor: mechanik elektronických zařízení a později vznikla Učňovská škola radiomechaniků se sídlem na Novosadech. Z počátku instituci navštěvovalo 67 učňů prvního a druhého ročníku a na konci 60. let se zde učilo přibližně 300 učňů pocházejících z různých koutů republiky. Navíc od roku 1972 došlo k úpravě učebních osnov a byla zde zřízena experimentální třída, jejíž studium bylo zakončeno maturitní zkouškou. O tři roky později zde vznikl čtyřletý učební obor zakončený učňovskou zkouškou a maturitní zkouškou z všeobecných předmětů. Na území České republiky se tehdy nacházely pouze čtyři školy nabízející možnost studia oboru mechanik elektrotechnických zařízení a lipenské učiliště bylo dokonce největší a jedno zde dvou, na kterých byl zaveden čtyřletý obor s maturitou (druhé bylo učiliště v Kutné hoře).¹¹³

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² Tamtéž s. 108-111

¹¹³ Tamtéž

3.5 Vývoj mateřských škol v Lipníku nad Bečvou

Historie mateřských škol v Lipníku nad Bečvou nesahá příliš hluboko do minulosti. První česká mateřská škola zde byla založena roku 1882 a její budova se nacházela v Gutmannově ulici. V roce 1883 bylo otevřeno druhé oddělení mateřské školy na Novosadech, které ale bylo pro nedostatek dětí o rok později zrušeno. Původně byl počet dětí navštěvujících mateřskou školu nízký, ale již v roce 1901 se zvýšil na 78 dětí a v roce 1909 Zemská školní rada v Brně povolila zřízení druhého oddělení na Novosadech. Obě oddělení již navštěvovalo celkem 136 dětí a o rok později již 160 dětí. V roce 1934 obě pobočky mateřské školy navštěvovalo celkem 171 dětí, a bylo plánováno otevření třetího oddělení, díky kterému měl být zajištěn plynulý chod školy. Tyto plány, ale přerušila hospodářská krize. Současně v Lipníku existovala i německá mateřská škola s jedním oddělením. Nacházela se v Losertově ulici.¹¹⁴

Školní kronika z období druhé světové války se nedochovala, a tak z tohoto období nemáme dostatek informací o činnosti mateřských škol v Lipníku. V Kronice II. Mateřské školy pocházející z roku 1944 je ale uvedeno, že byla škola v provozu pouze do Vánoc, jelikož poté byla budova určena k ubytování německých vojáků. Po osvobození Lipníka 8. května 1945 byla ale škola rychle připravena k provozu a jako první mateřská škola v okrese zahájila svou činnost. V důsledku všeobecného rozmachu mateřských škol, bylo v Lipníku otevřeno třetí oddělení mateřské školy. Každé oddělení navštěvovalo 85 dětí.¹¹⁵ Od roku 1948 v Lipníku vznikaly další mateřské školy. Jako například MŠ na Zelince.¹¹⁶

„MŠ na Zelince“ byla v roce 1976 nově postavená mateřská škola, která měla kapacitu 90 dětí. Tato mateřská škola později převzala úlohu vývařovny pro všechny mateřské školy ve městě (včetně místních částí). V roce 1977 byla v Lipníku zřízena nová mateřská škola s kapacitou 30 dětí, pro děti zaměstnanců závodu Kazeto. Na počátku osmdesátých let, tak bylo v Lipníku nad Bečvou celkem pět mateřských škol pro celkem 310 dětí. Kromě toho se v místních částech Lipníka nacházely další čtyři mateřské školy s kapacitou 165 míst.¹¹⁷

¹¹⁴ Tamtéž s. 116

¹¹⁵ Tamtéž

¹¹⁶ DVORÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 63

¹¹⁷ Zemský archiv v Opavě – Státní okresní archiv Přerov (ZAVO-SOKA), fond: Městský národní výbor Lipník nad Bečvou, inv. č. 10, Kronika města Lipníka nad Bečvou, 1945 - 1986., s.50

3.6 Další vzdělávací instituce v Lipníku nad Bečvou

3.6.1 Zemský ústav pro hluchoněmé

Zemský sněm v roce 1889 rozhodl na základě výsledků soupisu neslyšících dětí na Moravě o zřízení dvou nových zemských ústavů pro české děti. Jelikož v Brně existoval takovýto ústav pouze pro německé děti, doporučila školská komise zemskému sněmu založení tří nových zemských ústavů. Realizována nakonec byla výstavba dvou ústavů. Moravská města byla zemským sněmem vyzvána k podání přihlášky. Zájem o výstavbu nového zemského ústavu projevil mnoho měst, která zároveň přicházela s velkými materiálními nabídkami. Konkurs ale nakonec vyhrála města Lipník nad Bečvou a Ivančice.¹¹⁸ V roce 1892 byl tedy v Lipníku založen Zemský ústav pro hluchoněmé, kde byly vzdělávány sluchově znevýhodněné děti z celé Moravy. Ústav úzce spolupracoval s českou reálkou, a tím se také zapojoval do boje proti vládnoucí německé menšině.¹¹⁹

Ústav si kladl za cíl vychovat z hluchoněmých dětí soběstačné členy společnosti. Výuka v zemském ústavu pro hluchoněmé probíhala v rozmezí učiva klasické obecné školy (v osnovách chyběl pouze zpěv). Děti se zde mimo jiné naučily odezírat mluvenou řeč, komunikovat znakovou řečí anebo číst v Braillově písmu. Maximální kapacita ústavu byla sto žáků ve věkovém rozmezí 6 až 14 let. Svěřenci zde pobývali celoročně, navštěvovali školu, stravovali se v ústavu a byly zde i ubytování. Výuka probíhala sice v češtině, ale veškerá administrativa musela být do roku 1908 prováděna v němčině, což změnilo nařízení vídeňského ministerstva školství. Zajímavostí je, že učitelé působící v tomto ústavu děti vedli zvláštní cestou ke spořivosti – roku 1913 zde totiž založili vlastní spořitelnu. „*V každé třídě si ukládali peníze a následně ušetřené finance celého ústavu byly uloženy v okresní záložně.*“ (Hýbl, 2016)¹²⁰

¹¹⁸Založení ústavu pro hluchoněmé v Ivančicích *Ivančický zpravodaj*. Ivančice: Ivančice: Městský úřad, 1973, 3(3). stránky nečíslovány

¹¹⁹ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s.62

¹²⁰ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s.107

Na počátku první světové války byla činnost ústavu přerušena a jeho budova byla využívána jako vojenská polní nemocnice, ale již roku 1916 byla činnost ústavu obnovena a budova byla opět navrácena ke svému původnímu účelu. Díky učitelům působícím v ústavu vyšlo roku 1918 první číslo *Novin pro hluchoněmé*. Lipník byl také mezi lety 1919 a 1923 sídlem Spolku učitelů hluchoněmých v Československé republice, od roku 1924 se jeho sídlem stala Praha.¹²¹

V období nacistické okupace byli dva členové pedagogického sboru zatčeni a ústav byl zrušen. K jeho obnovení došlo v roce 1945 a ředitelem se stal František Látal, který se vrátil do Lipníka z koncentračního tábora. V roce 1950 byl ústav přesunut na svatý Kopeček u Olomouce. A jeho původní budova se stala součástí základní školy, která se zde dodnes nachází.¹²²

3.6.2 Lidová škola umění v Lipníku nad Bečvou

Lipník nad Bečvou je město s velkou kulturní tradicí, ze které se vyvinulo také lipenské hudební školství. Původně hře na hudební nástroje vyučovali učitelé, kteří vedli chrámový sbor a hráli v kostele na varhany. Od roku 1918 začaly vznikat ve větších městech soukromé či městské hudební školy, avšak k největšímu rozmachu těchto uměleckých škol došlo až na konci 20. století.¹²³ Ve školním roce 1961/62 se hudební školy transformovaly na lidové školy umění, kde se nevyučovala pouze hudba a zpěv, ale i celá škála oborů umělecké činnosti – jako například tanec, výtvarné umění či recitace.¹²⁴

V roce 1947 v Lipníku nad Bečvou vznikla Městská hudební škola. Zápis do nově vzniklé školy byl uspořádán 2. září 1947 a přihlásilo se k němu celkem 88 žáků. Výuka zpočátku probíhala v Hasičském domě, ale v polovině školního roku se přestěhovala do vlastní budovy nacházející se na třídě Karla Havlíčka Borovského. V 70 letech 20. století byla tato budova přestavěna a přejmenována na Lidovou školu umění. Dnes tato škola nese název Základní umělecká škola Antonína Dvořáka. Od roku jejího založení základní uměleckou školou prošla celá řada dětí

¹²¹ Tamtéž s. 108

¹²² Tamtéž

¹²³ Tamtéž s. 113-116

¹²⁴ VOŽDA, Gustav, Vojtěch CEKOTA, Miloš POLÁŠEK a Svatopluk SPÁČIL. *Okres Přerov*. Ostrava: Profil, 1988, 128 s. str. 84

a mnozí z nich se umístili na prvních místech celostátních soutěžích nebo se stali významnými umělci, kteří naši zemi reprezentují i v zahraničí.¹²⁵

V současnosti poskytuje Základní umělecká škola Antonína Dvořáka výuku v oboru hudebním a výtvarném. V rámci činnosti školy bývá v Lipníku pořádána soutěž ve hře na klavír v rámci festivalu „Dvořákův Lipník“. Kromě této úspěšné soutěže pořádá škola také mnoho koncertů, besídky, hudební semináře a mnoho dalších kulturních a společenských akcí.¹²⁶

3.7 Významné osobnosti spjaté se školstvím v Lipníku nad Bečvou

S historickým vývojem školství v Lipníku nad Bečvou je dodnes spjato mnoho významných osobností, které ovlivnily dnešní podobu škol ve městě, bojovaly za možnost vzdělání pro všechny obyvatele ale také za změnu jeho jazykové podoby. Proto jsem se zde rozhodla některé z těchto osobností zmínit.

Mezi tyto osobnosti bezesporu patří pedagogové. Z Lipníku nad Bečvou pochází celá řada významných pedagogů – například Miroslava Bláhová-Bučková, která v Lipníku vystudovala reálku. Díky této pedagožce se Olomoucký kraj posunul na přední místa žebříčku kvality pedagogické činnosti u nás. Za modernizaci českého školství byla oceněna státním vyznamenáním. Dalším významným pedagogem byl Alois Dohnal, který se narodil v Hlinsku u Lipníka nad Bečvou. Jako učitel působil na Střední průmyslové škole stavební, kde později působil jako zástupce ředitele a roku 1974 se stal ředitelem. V důchodovém věku se věnoval publikační činnosti a hudbě. Antonín Fröhlich, učitel a vydavatel Záhorské kroniky, se zapsal do dějin Lipníka mimo jiné tím, že v roce 1925 obnovil vydávání Záhorské kroniky. Napsal také mnoho studií o hudbě Záhoří a sestavil také zpěvníky moravských písní pro školy. Za životní přínos pro město Lipník byl v roce 2005 vyznamenán pedagog a výtvarník Věroslav Hudeček, který se narodil roku 1927 v Náměšti nad Oslavou, odkud se s rodinou přestěhovali do Lipníka, aby zde mohl navštěvovat místní reálku. Po absolvování reálky vystudoval obor výtvarné umění a deskriptivní geometrie na univerzitě v Brně. Jako pedagog pak působil na gymnáziu v Bruntále, na střední průmyslové škole v Olomouci a později v Přerově. Z Přerovské průmyslové školy se nechal přeložit na Střední

¹²⁵ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. str. 115-116

¹²⁶ Historie školy. *Zuslipnik.cz* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/cz/informace/historie-skoly>

průmyslovou školu stavební do Lipníka, kde působil až do konce své kariéry. Byl také externím vyučujícím na univerzitě v Olomouci nebo v Brně.¹²⁷

Školství v Lipníku nad Bečvou ale kromě významných pedagogů ovlivnily také osobnosti z jiných oblastí společenského života. Například Augustin Losert, správce pivovaru a továrny na lihoviny v Lipníku. usiloval o založení české reálky a přispěl také k její stavbě. Veškeré své jmění věnoval na podporu českého školství.¹²⁸

Další významnou osobností, která nejen finančně podpořila vývoj českého školství byl Jan Neff, který se narodil v roce 1832 v Lipníku nad Bečvou, kde také navštěvoval piaristickou školu. Ve dvanácti letech byl svými rodiči poslán do Vídně, kde se učil kupcem v obchodě. Díky svému nadání a ctížádosti ve Vídni také navštěvoval večerní obchodní školu a učil se cizí jazyky (angličtinu, francouzštinu a ruštinu). Roku 1863 si otevřel v Praze u Prašné brány obchod, který se stal velmi prosperujícím a Neff z jeho výtěžků podporoval české spolky jako např. Sokol, Radhošť, Matici českou a jiné. Kromě českých spolků a škol, podporoval také mladé umělce jako například Antonína Dvořáka. Ve svém rodném městě usiloval o založení české reálky, kterou také finančně podpořil darem ve výši 40 000 korun. Kromě české reálky v Lipníku tímto způsobem podpořil také založení první české obchodní školy v Brně.¹²⁹ Neff také založil nadaci na podporu studentů české reálky. Tato nadace dodnes funguje a nyní jsou jejím prostřednictvím odměňováni studenti nástupnické školy české reálky, střední průmyslové školy stavební.¹³⁰

¹²⁷ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 206-209

¹²⁸ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 61

¹²⁹ Tamtéž s. 62

¹³⁰ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 270

4. Školství v Lipníku nad Bečvou v současnosti

V dnešní době se na území města Lipníka nachází 4 mateřské školy, jedna neúplná základní škola (1.-5.ročník), 2 základní školy, škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, Základní umělecká škola Antonína Dvořáka, osmileté gymnázium, střední škola elektrotechnická a střední průmyslová škola stavební.¹³¹

4.1 Mateřské školy

V současnosti se městě nachází čtyři mateřské školy: Mateřská škola Lipník nad Bečvou (na Zelince), Mateřská škola Loučka, Mateřská škola Hranická 511 (součást Základní školy) a Mateřská škola Osecká 301.¹³²

4.1.1 Mateřská škola Lipník nad Bečvou

Mateřská škola Lipník nad Bečvou vznikla sloučením tří mateřských škol v jednu. Původní tři mateřské školy byly: trojtřídní MŠ na Zelince, jednotřídní MŠ Souhradní a dvoutřídní MŠ Zahradní. Dnes se jedná o samostatný právní celek. Pro malý počet dětí byla od 1.7. zrušena místní vývařovna a jídlo mateřské škole začala obstarávat školní jídelna Základní školy Osecké.

Ve školním roce 2008/2009 byla mateřská škola rekonstruována a modernizována. Rekonstrukce byla financována městem a částečně také dotacemi Evropské unie. Tři miliony korun z fondů Evropské unie byly využity na obnovení fasády, výměnu oken a zateplení budovy. Sedm milionů dodaných městem bylo využito na úpravy interiéru mateřské školy. Byly vyměněny radiátory, podlahové krytiny, WC i umyvadla. Odstraněním školní jídelny navíc vznikl prostor pro vytvoření nové třídy a místnosti sloužící k přípravě stravy. Nyní se v patrové budově nachází čtyři třídy a kapacita se tak zvětšila ze 75 míst na 109. Úpravy se dotkly i školní zahrady, kam byly v roce 2010 nainstalovány nové hrací prvky.¹³³

¹³¹ DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147. s. 63

¹³² Základní a mateřské školy: Lipník nad Bečvou. *Lipník nad Bečvou: Titulní stránka* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://mesto-lipnik.cz/zakladni-a-materske-skoly/os-1014/p1=804>

¹³³ MŠ Lipník. www.ms-lipnik.cz [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.ms-lipnik.cz/>

Na městském sídlišti nedaleko centra města se nachází odloučené pracoviště školy – Mateřská škola Zahradní 1300. Jedná se o patrovou budovu o dvou třídách s celkovou kapacitou 56 míst. V roce 2010 zde také probíhala rekonstrukce, při které byla budova zateplena a byla vyměněna okna. V roce 2015 byly na obou školních zahradách byly vybudovány tzv. přírodní zahrady, které mají sloužit k seznamování dětí s přírodou. Zároveň se na obou zahradách nachází hřiště k hraní her, provozování vzdělávacích či sportovních aktivit.¹³⁴

4.1.2 Nová mateřská škola – Osecká 301

V září roku 2019 byla v Lipníku nad Bečvou zřízena nová mateřská škola, která se nachází v budově střední a základní školy v ulici Osecké 301. Stejně jako střední a základní škola je i mateřská škola určena pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Do nové mateřské školy bylo v prvním školním roce její existence na základě pedagogicko-psychologického vyšetření a základě doporučení dětského lékaře zapsáno celkem 10 dětí ve věku od tří do sedmi let. Cílem této mateřské školy je připravit děti k nástupu na základní školu a co nejvíce je přiblížit jejich vrstevníkům, kteří speciální vzdělávací potřeby nemají. Děti jsou v nové mateřské škole vzdělávány dle speciálního školního vzdělávacího programu, jenž nese motivační název „Duha pro život“. Program je postaven na principech: domova, družnosti, dobra, důvěry, dobrodružství, disciplíny, učení, užitečnosti, ucelenosti, úcty, hry, harmonie, hrdosti, adaptace, aktivity, alternativy a adekvátnosti.¹³⁵

4.2 Základní školy

Jak již bylo zmíněno na začátku kapitoly, v Lipníku nad Bečvou se nachází jedna malotřídní základní škola pro první až pátý ročník (v místní části Loučka) a další dvě základní školy – ZŠ Hranická a Základní škola Osecká č.p. 315. Dále do základního školství (a zároveň středního školství) můžeme přiřadit školu pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

¹³⁴ MŠ Lipník. *www.ms-lipnik.cz* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.ms-lipnik.cz/>

¹³⁵ PRUDILOVÁ, Blanka. Nová mateřská škola v našem městě. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (12). s.15

4.2.1 Základní škola Hranická

Budova, kde se dnes základní škola nachází, byla původně postavena v roce 1894 pro zemský ústav pro hluchoněmé. Jedná se dvoupatrovou stavbu obdélného půdorysu skládající se ze dvou traktů.¹³⁶ Po druhé světové válce byla využívána armádou a až v šedesátých letech minulého století opět začala sloužit ke školním účelům. Rekonstrukce probíhající v sedmdesátých letech se týkala především vodovodní instalace, a dále byly upraveny a vymalovány všechny třídy a kabinety. Stavební práce probíhaly i v osmdesátých letech – tentokrát se týkala především elektroinstalace. Dále byly vystavěny šatny a došlo k úpravě kotelny a vytápění školy. V devadesátých letech byla obnovena fasáda školy a zároveň došlo k rekonstrukci schodiště a nádvoří. Opravena byla v devadesátých letech také střecha. V roce 2004 byla ve školní budově zrušena školní jídelna, a tak byly rekonstruovány prostory výdejny stravy.¹³⁷

4.2.2 Základní škola v ulici Osecká čp. 315

V budově na ulici Osecké čp. 315 dnes nalezneme základní školu. Budova zde stojí již od roku 1900 a původně zde sídlily německé školy. Jedná se o velmi honosnou stavbu, které byla financována z rozpočtu města. Stavba se člení do tří křídel a má dvě patra.

Během její existence došlo k několika rekonstrukcím, během kterých byla například v roce 1970 vyměněna všechna okna a bylo opraveno ústřední topení. V roce 1977 byla rekonstruována fasáda ve dvorním traktu a obě tělocvičny. Do tělocvičen byly instalovány nové parkety a v jedna tělocvična byla nově obložena dřevem. Ve všech třídách poté byly položeny nové podlahy z PVC. Tělocvičny byly ještě generálně rekonstruovány o šest let později. V roce 1986 byla opravena střecha a o dva roky později byla zahájena rekonstrukce zdravotnických instalací. V roce 1992 byla rekonstruována vzduchotechnika v jídelně a také stropní konstrukce nad školní jídelnou. V roce 1998 byla vyměněna všechna okna a rekonstruována fasáda na straně z Osecké ulice. O rok později poté byly tyto opravy dokončeny i z druhé strany – ulice Jiráskova a Hrnčířská. Ve stejném roce byl také zajištěn bezbariérový přístup do školy a výtah. Tyto rekonstrukce byly dokončeny v roce

¹³⁶ SAMEK, Bohumil. *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0695-8. s.35

¹³⁷ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 420

2000 a jejich celkové náklady se vyšplhaly na 38 470 320 korun. Další rekonstrukce poté probíhaly v roce 2007 a 2011, kdy byla opět rekonstruována tělocvična a šatny.¹³⁸

4.2.3 Škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Střední, základní a mateřská škola Lipník nad Bečvou v ulici Osecké č.p. 301 byla založena 1. května 1949 jako zvláštní škola. (viz kapitola 3.3.1) Název školy se několikrát během její existence změnil. Dnes tato škola dle platné legislativy slouží ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, u kterých je k naplnění jejich vzdělávacích možností zapotřebí využití podpurných opatření. Dnes je zřizovatelem školy Olomoucký kraj. Za dobu své existence získala škola mnoha lety prověřenou odbornou zkušenost se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. V listopadu roku 2019 byla dokončena rekonstrukce školy, která byla spolufinancována dotacemi Evropské unie. Byla opravena fasáda a došlo k realizaci energetických úsporných opatření v přístavbě školy.¹³⁹

Ve školním roce 2001/2002 byla zahájena výuka dětí ve speciální třídě určené pro žáky s poruchou autistického spektra. Ve školním roce 2006/2007 nesla škola název „Základní škola Lipník nad Bečvou Osecká 301“. V roce 2011 zde bylo díky zavedení oboru „Praktická škola dvouletá“ zahájeno také střední vzdělávání a název školy se opět změnil na „Střední škola a Základní škola Lipník nad Bečvou, Osecká 301“.

Od roku 2012 až do současnosti je ředitelkou školy Mgr. Miluše Juráňová. Od roku 2013 byla ve škole zavedena speciální třída pro žáky s poruchami chování. Zajímavostí je, že pedagožka Mgr. Jana Saktorová, která na této škole působí, byla ve školním roce 2013/2014 oceněna titulem „Pedagog Olomouckého kraje“, který získala za dlouholetou práci s dětmi s handicapem. Ve školním roce 2014/2015 získala stejný titul další zde působící pedagožka – Mgr. Hana Odstrčilová. Na titul „Pedagog Olomouckého kraje in memoriam“ byl nominován bývalý ředitel školy Mgr. Jaroslav Sedlák, za své celoživotní úsilí, kterým se snažil prosazovat a rozvíjet vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

¹³⁸ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 420

¹³⁹ JURÁŇOVÁ, Miluše. 70. VÝROČÍ ZALOŽENÍ STŘEDNÍ ŠKOLY, ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY LIPNÍK NAD BEČVOU, OSECKÁ 301. 1.května 1949 vznikla v našem městě zvláštní škola. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (12). s.22

Další obor středního vzdělávání zde vznikl ve školním roce 2015/2016 – „praktická škola jednoletá“. Ve stejném školním roce se navíc škola stala Fakultní školou pedagogické fakulty univerzity Palackého v Olomouci. V roce 2019 se přidružením nové mateřské školy opět změnil oficiální název školy na „Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Osecká 301“.¹⁴⁰

4.3 Střední školy a gymnázium

4.3.1 Gymnázium

Budovu gymnázia dnes nalezneme v Komenského sadech. Budova o dvou patrech a obdélníkového půdorysu se středním rizalitem. Budova byla postavena v roce 1881. Mezi lety 1979-1980 musela být z hygienických důvodů a také pro svůj špatný hygienický stav zavřena. Opravy, které po uzavření školy následovaly, trvaly dva roky a poté byla opět obnovena výuka.

4.3.2 Střední průmyslová škola stavební

Střední průmyslová škola stavební je v dnešní době významnou institucí města obzvláště poté, co byla budova školy umístěna na seznam kulturních památek a její teritorium se stalo městskou památkovou rezervací. Zejména po roce 1989 se škola stala velmi prestižní a významnou v kontextu celé České republiky. Do konce školního roku 2015/2016 studium dokončilo více než sedm tisíc studentů, z nichž velké procento dále pokračovalo ve studiu na vysoké škole.¹⁴¹

Zřizovatelem střední průmyslové školy stavební je dnes Olomoucký kraj. Škola spolupracuje s několika firmami, které jsou jí nápomocny nejen v otázkách materiálního vybavení, ale také v otázkách zajišťování praxe pro studenty. Škola také zajišťuje ubytování pro studenty v budově Domova mládeže a stravování pro všechny studenty. V budově školy se nachází několik speciálních učeben a také stavební dvůr.¹⁴²

Mnozí studenti SPŠ stavební dnes také po úspěšném složení maturitní zkoušky pokračují ve studiu na vysokých školách především v technických oborech, v oblasti grafického designu či

¹⁴⁰ Historie školy. www.zslipnik.cz [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.zslipnik.cz/historie-skoly/>

¹⁴¹ *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618. s. 420106-107

¹⁴² *Atlas školství 2009/2010*. Brno: P.F. art, 2002-,2008. ISBN 978-80-7348-566-5. strany nečíslovány

architektury. V případě, že absolventi ve studiu po maturitě dále nepokračují, nacházejí své uplatnění například na pracovních pozicích jako je stavební technik, stavbyvedoucí atd., ale také ve sféře správních institucí jako například na stavebních úřadech, v odborných stavebních laboratořích ale také v oblasti marketingu. Absolventi oboru Grafický design obvykle nacházejí své uplatnění například v realitních kancelářích, architektonických kancelářích nebo grafických studiích.¹⁴³

4.3.3 Střední škola elektrotechnická

V roce 1993 vznikla Integrovaná střední škola elektro technická a v Lipníku tak vzniklo několik nových oborů jako například: Elektrické počítačové systémy. V roce 2004 se škola transformovala na Střední odbornou školu a Střední odborné učiliště elektrotechnické a o dva roky později došlo sloučením se střední elektrotechnickou školou v Přerově k vzniku Střední školy elektrotechnické, tak jak ji známe dnes.¹⁴⁴ Nyní si studenti mohou vybrat buď ze čtyřletých studijních oborů zakončených maturitní zkouškou anebo tříletý obor zakončený závěrečnou zkouškou (Elektrikář – slaboproudá a silnoproudá zařízení). Mezi čtyřleté obory patří: Informační technologie – aplikace osobních počítačů, Elektrotechnika – elektronické počítačové systémy, Mechanik elektrotechnik – slaboproudá a silnoproudá zařízení.¹⁴⁵

V roce 2019 se střední škola elektrotechnická ocitla na novém startu. V minulém roce se totiž promítla do počtu studentů krize v počtu žáků devátých tříd, kteří se na stření školy hlásí. Kvůli této krizi zřizovatel školy – Olomoucký kraj, začal uvažovat o možnosti připojení stření elektrotechnické školy k jiné škole podobného zaměření nacházející se v tomto regionu. Díky snaze ředitele školy Ing. Jaroslava Pokrupy, který se nacházel na konci svého funkčního období, a členů zastupitelstva, byl ale nakonec zřizovatelem školy vypsán konkurs na nového ředitele školy, čímž se naskytly nové možnosti rozvoje střední školy elektrotechnické. Novým ředitelem se stal Mgr. Michael Tesař, který byl do funkce ředitele uveden od 1. září 2019. Hlavním cílem pana

¹⁴³ Popis školy. *Spsslipnik.cz* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.spsslipnik.cz/skola/popis-skoly/>

¹⁴⁴ Historie školy. *Sse-lipniknb.cz* [online]. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://sse-lipniknb.cz/o-skole/index.php?page=historie-skoly>

¹⁴⁵ Studijní obory. *Sse-lipniknb.cz* [online]. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://sse-lipniknb.cz/moznosti-studia/index.php?page=studijni-obory>

ředitele je nyní zajistit, aby počet žáků studujících střední školu elektrotechnickou narůstal a také zvýšit povědomí o této střední škole mezi občan města. ¹⁴⁶

¹⁴⁶ SVATOŇOVÁ, Hana. ŠKOLA S TRADICÍ – ŠKOLA S BUDOUCNOSTÍ. STŘEDNÍ ŠKOLA ELEKTROTECHNICKÁ NA NOVÉM STARTU. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (10). s.19

ZÁVĚR

Mým cílem při psaní bakalářské práce na téma: „Historie školství v Lipníku nad Bečvou“ bylo zachytit historický vývoj školství v Lipníku nad Bečvou a shromáždit informace o tomto tématu z odborné literatury či jiných informačních zdrojů. Dílčím cílem bylo také stručně zmapovat historii českého školství pro vytvoření kontextu historického vývoje školství u nás. Zároveň bylo mým cílem popsat zajímavou historii města Lipníka nad Bečvou. Dle mého názoru byly stanovené cíle naplněny.

Obsah bakalářské práce je rozdělen do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole je stručně nastíněna historie českého školství od úplných počátků až po současnost. Druhá kapitola se již zabývá samotným městem Lipníkem – jeho historií, pamětihodnostmi a také nedalekou zříceninou hradu Helfštýn, který je s historií města Lipníka spjatý. Třetí kapitola se věnuje historii školství v Lipníku nad Bečvou. Opět je zde školství zachyceno již od jeho počátků až po současnost. Zároveň je zde jedna podkapitola věnována osobnostem, které významně ovlivnily dnešní podobu lipenského školství. Detailněji je aktuální situace lipenského školství popsána ve čtvrté kapitole.

Tato práce mě bezesporu velmi obohatila, jelikož jsem díky ní zjistila spoustu nových informací nejen o městě Lipníku nad Bečvou, a především o školství na jeho území. Přesto že se Lipník nad Bečvou nachází pouhých 15 km od mého bydliště, mnoho informací o jeho historii jsem se dozvěděla až při psaní této práce.

Seznam pramenů a literatury:

Literatura:

- *Atlas školství 2009/2010*. Brno: P.F. art, 2002-,2008. ISBN 978-80-7348-566-5. strany nečíslovány
- ČERNÝ, Norbert. *Vlastivěda střední a severní Moravy: (vlastivědná příručka)*. V Přerově: Učitelské jednoty v župě olomoucké, 1942.
- DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *Velká turistická encyklopedie*. Praha: Knižní klub, 2010. ISBN isbn978-80-242-2735-1.
- DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 8023899147.
- HÁBL, Jan a Kamil JANIŠ. *Přehled dějin pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 9788074350443.
- HAUBELT, Josef a Milan SANETRŮK. *Země Moravské brány: po stezkách historie*. [Hranice: Milan Sanetřík], 2006. ISBN 8023983268.
- *Lipník nad Bečvou: naše město 2016*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2016. ISBN 9788027006618.
- PODLAHOVÁ, Libuše. *1+100 osobností pedagogiky a školství v českých zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 8024403137.
- PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675462.
- SAMEK, Bohumil. *Umělecké památky Moravy a Slezska*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0695-8
- ŠAMÁNKOVÁ, Eva. *Lipník nad Bečvou*. Ostrava: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1967, 1 sv. (nestr.).
- ŠEVČÍKOVÁ, Veronika a Lenka KOVÁŘOVÁ, ed. *Česká republika: města a obce České republiky: tradice, historie, památky, turistika, současnost*. 2., rozš. vyd. Rožnov pod Radhoštěm: Proxima Bohemia, 2014. ISBN 978-80-905393-2-7.
- VOŽDA, Gustav, Vojtěch CEKOTA, Miloš POLÁŠEK a Svatopluk SPÁČIL. *Okres Přerov*. Ostrava: Profil, 1988, 128 s.

Internetové zdroje:

- Historie školy. *Sse-lipniknb.cz* [online]. [cit. 2020-04-1]. Dostupné z: <https://sse-lipniknb.cz/o-skole/index.php?page=historie-skoly>
- Historie školy. *www.zslipnik.cz* [online]. [cit. 2020-05-1]. Dostupné z: <https://www.zslipnik.cz/historie-skoly/>
- Historie školy. *Zuslipnik.cz* [online]. [cit. 2020-04-5]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/cz/informace/historie-skoly>
- MŠ Lipník. *www.ms-lipnik.cz* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.ms-lipnik.cz/>
- MUSILOVÁ, Božena a Magdalena GLADIŠOVÁ, ed. Historie města. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. 2014 [cit. 2020-3]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/historie-mesta/d-1051/p1=51>
- Náměstí a okolní ulice. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/namesti-a-okolni-ulice/d-1056/p1=51>
- Popis školy. *Spsslipnik.cz* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <http://www.spsslipnik.cz/skola/popis-skoly/>
- Studijní obory. *Sse-lipniknb.cz* [online]. [cit. 2020-04-1]. Dostupné z: <https://sse-lipniknb.cz/moznosti-studia/index.php?page=studijni-obory>
- Základní a mateřské školy: Lipník nad Bečvou. *Lipník nad Bečvou: Titulní stránka* [online]. [cit. 2020-04-5]. Dostupné z: <https://mesto-lipnik.cz/zakladni-a-materske-skoly/os-1014/p1=804>
- Základní a mateřské školy: Lipník nad Bečvou. *Lipník nad Bečvou: Titulní stránka* [online]. [cit. 2020-04-5]. Dostupné z: <https://mesto-lipnik.cz/zakladni-a-materske-skoly/os-1014/p1=804>
- Základní informace o městě a jeho historii. *Info.mesto-lipnik.cz* [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <https://info.mesto-lipnik.cz/mesto-a-historie/ds-1011/p1=51>

Ostatní:

- JURÁŇOVÁ, Miluše. 70. VÝROČÍ ZALOŽENÍ STŘEDNÍ ŠKOLY, ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY LIPNÍK NAD BEČVOU, OSECKÁ 301. 1.května 1949 vznikla v našem městě zvláštní škola. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (12). s.22
- MUSILOVÁ, Jarmila. O čem se psávalo v kronikách. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (6). s.12
- PRUDILOVÁ, Blanka. Nová mateřská škola v našem městě. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (12). s.15
- SVATOŇOVÁ, Hana. ŠKOLA S TRADICÍ – ŠKOLA S BUDOUCNOSTÍ. STŘEDNÍ ŠKOLA ELEKTROTECHNICKÁ NA NOVÉM STARTU. *Lipenské listy*. Lipník nad Bečvou: město Lipník n. B., 2019, XXI (10). s.19
- *Založení ústavu pro hluchoněmé v Ivančicích Ivančický zpravodaj*. Ivančice: Ivančice: Městský úřad, 1973, 3(3)
- Zemský archiv v Opavě – Státní okresní archiv Přerov (ZAVO-SOKA), fond: Městský národní výbor Lipník nad Bečvou, inv. č. 10, Kronika města Lipníka nad Bečvou, 1945-1986., s.50

Seznam příloh

Příloha 1: Část náměstí T.G. Masaryka

Příloha 2: Podloubí na náměstí T.G. Masaryka

Příloha 3: Vchod do domu čp. 47 – nestarší dům na náměstí T.G. Masaryka

Příloha 4: Seznam majitelů domu čp. 47

Příloha 5: Budova radnice na náměstí T.G. Masaryka

Příloha 6: Mariánský sloup na náměstí T.G. Masaryka

Příloha 7: Pozůstatek středověké architektury – prampouchy

Příloha 8: Synagoga v Pernštejnské ulici

Příloha 9: Synagoga v Pernštejnské ulici

Příloha 10: Starý židovský hřbitov

Příloha 11: Starý židovský hřbitov

Příloha 12: Kašna na náměstí T.G. Masaryka vytvořena v roce 1699, osazena sochou svatého Floriana

Příloha 13: Kašna na náměstí T.G. Masaryka, vytvořena v roce 1859, osazená sochou Jana Nepomuckého

Příloha 14: Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Osecká 301 –

Příloha 15: Základní škola Lipník nad Bečvou, ulice osecká 315

Příloha 16: Základní škola Lipník nad Bečvou, ulice osecká 315

Příloha 17: Střední průmyslová škola stavební

Příloha 18: Gymnázium, Komenského sady 62

Příloha 19: Základní škola a Mateřská škola Hranická

Příloha 20: Střední škola elektrotechnická

Příloha 21: Střední škola elektrotechnická

Příloha 22: Střední škola elektrotechnická

Příloha 23: Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Na zelince 1185

Příloha 1: Část náměstí T.G. Masaryka

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 2: Podloubí na náměstí T.G. Masaryka

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 3: Vchod do domu čp. 47 – nestarší dům na náměstí T.G. Masaryka

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 4: Seznam majitelů domu čp. 47

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 5: Budova radnice na náměstí T.G. Masaryka

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 6: Mariánský sloup na náměstí T.G. Masaryka

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 7: Pozůstatek středověké architektury – prampouchy

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 8: Synagoga v Pernštejnské ulici

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 9: Synagoga v Pernštejnské ulici

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 10: Starý židovský hřbitov

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 11: Starý židovský hřbitov

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 12: Kašna na náměstí Tomáše Garrigue Masaryka, vytvořena v roce 1699, osazena sochou svatého Floriana

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 13: Kašna na náměstí Tomáše Garrigue Masaryka, vytvořena v roce 1859, osazená sochou Jana Nepomuckého

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 14: Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Osecká 301

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 15: Základní škola Lipník nad Bečvou, ulice osecká 315

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 16: Základní škola Lipník nad Bečvou, ulice osecká 315

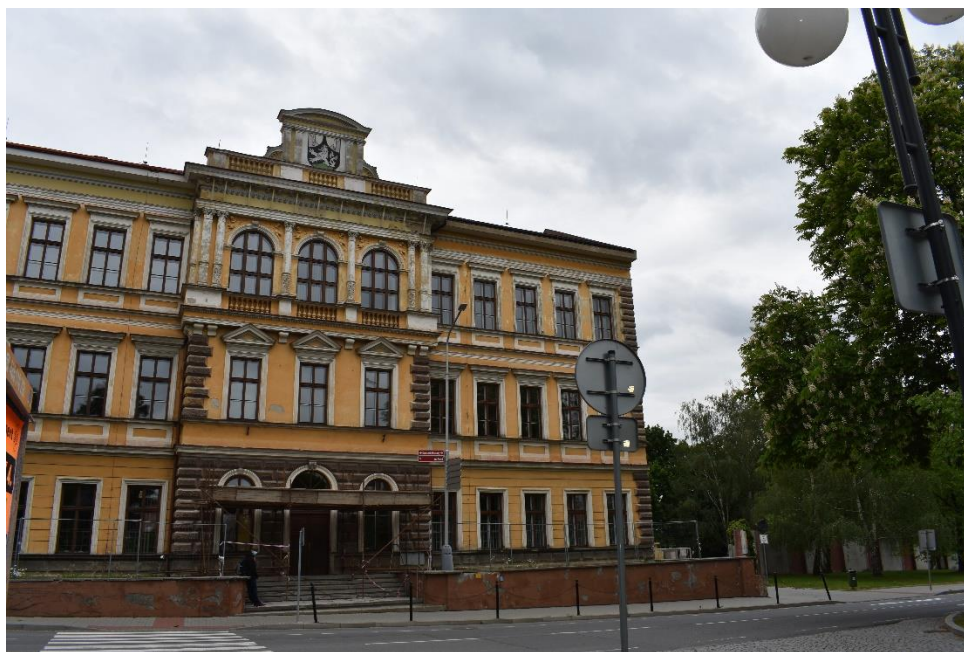
(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 17: Střední průmyslová škola stavební

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 18: Gymnázium, Komenského sady 62

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 19: Základní Škola a Mateřská škola Hranická

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 20: Střední škola elektrotechnická

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 21: Střední škola elektrotechnická

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 22: Základní umělecká škola Antonína Dvořáka

(Zdroj: archiv autorky)

Příloha 23: Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Na zelince 1185 – aktuální podoba

(Zdroj: archiv autorky)

Anotace

Jméno a příjmení:	Markéta Podmolíková
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Historie školství v Lipníku nad Bečvou
Název v angličtině:	The history of education in Lipník nad Bečvou.
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá historií a vývojem školství v Lipníku nad Bečvou, ale také současnou podobou místních škol.
Klíčová slova:	Školství, historie, Lipník nad Bečvou, školy
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on history and development of education in the town Lipník nad Bečvou, but also on present form of local schools.
Klíčová slova v angličtině:	Education, history, Lipník nad Bečvou, schools
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1: Část náměstí T. G. Masaryka Příloha 2: Podloubí na náměstí T. G. Masaryka Příloha 3: Vstup do domu čp. 47 – nestarší dům na náměstí T. G. Masaryka Příloha 4: Seznam majitelů domu čp. 47 Příloha 5: Budova radnice na náměstí T. G. Masaryka Příloha 6: Mariánský sloup na náměstí T.G. Masaryka Příloha 7: Pozůstatek středověké architektury – prampouchy Příloha 8: Synagoga v Pernštejnské ulici Příloha 9: Synagoga v Pernštejnské ulici Příloha 10: Starý židovský hřbitov

	<p>Příloha 11: Starý židovský hřbitov</p> <p>Příloha 12: Kašna na náměstí T. G. Masaryka, vytvořena v roce 1699, osazena sochou svatého Floriana</p> <p>Příloha 13: Kašna na náměstí T. G. Masaryka, vytvořena v roce 1859, osazená sochou Jana Nepomuckého</p> <p>Příloha 14: Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Osecká 301</p> <p>Příloha 15: Základní škola Lipník nad Bečvou, ulice osecká 315</p> <p>Příloha 16: Základní škola Lipník nad Bečvou, ulice osecká 315</p> <p>Příloha 17: Střední průmyslová škola stavební</p> <p>Příloha 18: Gymnázium, Komenského sady 62</p> <p>Příloha 19: Základní škola a Mateřská škola Hranická</p> <p>Příloha 20: Střední škola elektrotechnická</p> <p>Příloha 21: Střední škola elektrotechnická</p> <p>Příloha 22: Základní umělecká škola Antonína Dvořáka</p> <p>Příloha 23: Mateřská škola Lipník nad Bečvou, Na zelince 1185</p>
Rozsah práce:	56 stran
Jazyk práce:	čeština